

NARANCSLIGET ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Kiemelt környezetvédelemi, mozgás és
anyanyelvi tartalmakkal

„Hozzon a gyermekeknek mindenki amit tud,
játékot, zenét, örömet,
Hogy mit fogad el, azt bízunk rá.
Az a szellemi táplálék válik
javára, amit maga is megkíván”

Kodály Zoltán

OM azonosító: 200866

Narancsliget Óvoda

2310 Szigetszentmiklós, Csépi út 186.

TARTALOM

BEVEZETŐ.....	4
I.NEVELÉSÜNKCÉLJA.....	8
I.1.AZ ÓVODAI NEVELÉÁLTALÁNOSFELADATAI.....	9
I.2.HELYZETKÉP.....	11
I.3.HELYNEVELÉSALAPELVEINK.....	12
I.4.HELYI NEVELÉS ÉRTÉKEINK.....	12
I.5.HELYI NEVELÉI CÉLKITŰZÉSINK.....	13
I.5.1.Óvodaképünk.....	13
I.5.2.Pedagógusképünk.....	14
I.5.3.Gyermekképünk.....	15
I.6.HAGYOMÁNYRENDSZERÜNK.....	17
I.7.ÓVODÁNK SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	18
I.8.TÁRGYIFELTÉTELEI.....	18
I.9.CSOPORTLÉTSZÁMOK, A KEZDEMÉNYEZÉSEK SZERVEZÉSÉNEK RENDJE.....	18
I.10.AZÓVODAHELYISÉGEI.....	19
I.11.ÓVODÁBA JÁRÓ GYERMEKEÖSSZETÉTELE.....	20
I.12.NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK A GYERMEKI SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSÉBEN.....	21
I.13.NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK A GYERMEKEK SZEMÉLYISÉGÉNEK FEJLŐDÉSE ÉRDEKÉBEN.....	21
I.14.TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI.....	23
AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERE.....	25
II.AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	26
II.1.JÁTÉK.....	26

II.2.VERSELÉS,MESÉLÉS.....	28
II.3.ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK GYERMEKTÁNC.....	29
II.4.RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	32
II.5.MOZGÁS.....	34
II.6.A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	38
II.7.MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	42
II.8.TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	43
III.KÖZÖSSI ÉLETRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÍTÉS NEVELÉSI FELADATAI, TEVÉKENYSÉGEI.....	45
IV.KIEMELTEN AZ ANYANYELVI NEVELÉSRŐL.....	48
V. KIEMELTEN A MOZGÁSPROGRAMRÓL.....	51
VI.KIEMELTEN A KÖRNYEZETI NEVELÉSRŐL.....	53
VII.A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETE.....	57
VIII.A FEJLESZTÉS MÓDSZERE.....	58
IX.A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	58
X.A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKKEL KAPCS. FELADATOK.....	60
XI.A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYBŐL EREDŐ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	62
XII.A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	63
XIII.A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	64
XIV.GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	66

XV.AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	67
XVI.EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK.....	70
XVII.AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI AZ ÓVODAI ÉLET DOKUMENTÁLÁSÁVAL KAPCSOLATBAN.....	74
XVIII.SZÜLŐ, A GYERMEK, ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK A FORMÁI	74
XVII.ÓVODÁNK KÜLSŐ KAPCSOLATRENDSZERE.....	78

BEVEZETŐ

A Narancsliget Óvoda kiemelt Környezetvédelmi, Mozgás, Anyanyelvi Programja az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a magyarországi óvodák nevelési alapidokumentuma alapján készült.

Alapelveink megfogalmazásakor a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek biztosítását helyeztük a középpontba.

Programunk magában foglalja a családi nevelést kiegészítve – óvodába lépéstől az iskolába járáshoz szükséges érettség eléréséig, legfeljebb 7 éves korig – a gyermekek széles körű nevelését, személyiségük teljes kibontakoztatását, a gyermeki és alapvető szabadság jogok tiszteletben tartását, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Közös célunk, hogy a szülőkkel együttműködve a lehető legjobb feltételeket biztosítsuk az óvodás korú kisgyermekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez, felhőtlen, örömteli gyermekkoruk megóvásához, képességeik kibontakoztatásához.

Legfontosabb értékeink a szeretet, a tapasztaltatás, az élménynyújtás, a játék és az egyéni bánásmód.

Óvodánkban minőségi, esztétikus környezetet, érzelmi biztonságot nyújtunk gyermekeink számára, felelősségteljesen neveljük őket. Tiszteletben tartjuk egyéni szükségleteiket, fejlődési, érési tempójukat. Megteremtjük számukra a tapasztalás a megismerés, a kérdezés, az alkotás lehetőségeit. Élményekhez, sikerélményekhez, elismeréshez juttatjuk őket.

Hisszük, hogy óvodáskorban a kisgyermekeknek arra van szükségük, hogy minél többet mozogjanak, kommunikáljanak és minél többféle módon érzékeljék a világot.

A gyermek a játékos tevékenység közben szerez tapasztalatokat, így fejlődnek képességei.

Mivel a gyermek alaptevékenysége óvodáskorban a játék, az egész nap folyamán biztosítjuk a különböző játéktevékenységek feltételeit, melynek során fejlesztjük a gyermek észlelését, mozgását, beszédét. E hármas egység magában foglalja a gyermeki személyiségfejlesztés összes lehetőségét.

Nevelési feladatunknak tekintjük különösen, hogy:

- felkeltsük a gyermekek érdeklődését a környezetük iránt,
- biztosítsuk a gyermekek számára a mozgás, a beszéd és a gondolkodás fejlődésének optimális feltételeit.

A Narancsliiget Alapítvány, mint fenntartó 2007. november 30-án döntött az óvoda építéséről és megnyitásáról. 2012-ben bővítettük az épületet, további egy csoportszobával.

Óvodánk az alábbi alapkú tevékenységhez kapcsolódó, kiegészítő tevékenységeket látja el:

- * Környezetvédelem
- * Mozgásfejlesztés
- * Anyanyelvi nevelés
- * Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása

Miért természetismeret?

Programunkkal, olyan érdekes, élményekben gazdag, boldog óvodai életet szeretnénk biztosítani óvodás gyermekeink számára, amely lehetővé teszi a természet és a környezet szépségeinek megismerését, a gyönyörködő rácsodálkozást.

Az óvodánkban nyújtott élményszerű tevékenységek hatására kialakulhatnak azok a szokások, szokásrendszerek, melyek a természet és a környezet iránt nyitott, azt szerető és érte tenni is képes emberek felnevelését biztosítják.

Mindezeket úgy valósítjuk meg, hogy a gyermeket kivisszük a természetbe – kirándulások

szervezésével –, a természetet behozzuk a csoportszobába – természetsarkok kialakításával. A fenntarthatóságra nevelés elemeinek óvodai közvetítése (az intézmény és munkatársai által) nagymértékben megalapozza a programunkban elvárt környezettudatos magatartás kialakulását és elmélyülését.

Miért mozgás?

Az óvodáskorú gyermekre a nagyfokú mozgási igény, a mozgáséhség jellemző.

A testnevelés, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermek természetes mozgását – járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás – és a testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, valamint a társra való odafigyelés.

A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

A mozgásfejlesztés az anyanyelvi neveléssel párhuzamosan a gondolkodás fejlesztésének alapja. A mozgásos tapasztalatszerzéssel elősegítjük az idegrendszer érését is.

Feladatunk:

- * a mozgásigény kielégítése,
- * a motoros (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) és
- * az értelmi képességek fejlesztése.

A nagymozgások, téri tájékozódás, finommotorika, kézdominancia erősítésével elkerülhetjük a későbbi írás-olvasási nehézségeket, fejlesztjük a részképességeket. Ez irányú fejlesztő munkánkat preventív jelleggel végezzük.

Miért anyanyelv?

Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész napi tevékenységet, a nevelési folyamat kerete.

Célunk képessé tenni a gyermeket:

- szociális kapcsolatokban való részvételre nyelvi eszközökkel is,
- érzelmei, gondolatai kifejezésére, mások szavainak, érzéseinek megértésére,
- irodalmi élmények befogadására, írás-olvasás későbbi elsajátítására.

Feladatunk a beszédészlelés, beszédértés és a beszédképesség fejlesztése. A fejlesztés tartalmi összetevői a hangok tiszta ejtése, a szókincsbővítés, a magyar nyelvnek megfelelő hangsúly, hanglejtés, mondatfajták használata.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek,
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló.

Azon gyermekek ellátása, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján az alábbi kategóriák valamelyikébe sorolhatóak:

Testi mozgásszervi (önállóan, hely, és mozgásváltoztatásra képes) érzékszervi, enyhe értelmi, beszéd fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének tartós rendellenességével küzdenek. Több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.

(súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási gondok)

- * Felzárkóztatás, ingyenes szolgáltatások a Pedagógiai Szakszolgálattal együttműködve:
  - logopédia

- fejlesztő pedagógiai szolgáltatás
- dyslexia prevenció
- iskolaérettségi, pszichológiai vizsgálatok
- tartásjavítás
- gyógytestnevelés

➤ **Egyéb tevékenységek:**

- táboroztatás
- versenyszervezés
- kirándulások
- kézműves programok
- játszóház
- színház, mozi, cirkusz
- hétfégi játszóház

Programunk alapja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (363/2012. Kormányrendelet). Az elkészített programban érvényesülnek óvoda pedagógusaink nézetei, és módszertani szabadságuk. Megkerestük az eredményes munkához szükséges, általunk jól hasznosítható módszereket. Ennek megfelelően átalakítjuk kapcsolatunkat a családokkal, sok új közös programot szervezünk.

Délutánonként lehetőséget biztosítunk az óvodába jelentkező, de még 3 évét be nem töltött gyermekek játszóházszerű foglalkozására. Napi néhány órás aktív foglalkozást, játékot jelent. Óvodánk 2006 májusában nyitotta meg kapuit, akkor egy, majd 2012 szeptemberétől, már 4 csoporttal. Kiemelt feladatként kezeljük a mozgásfejlesztést, az anyanyelvi nevelést és a környezetvédelmet, a sajátos nevelési igényű gyerekek integrálását. Fontos szempont a lemaradt gyerekek felzárkóztatása, és a kiemelt egészségügyi problémás gyerekek közösségbe illeszkedési lehetőségének biztosítása. (különböző allergiák, nyelőcső szűkület stb.)

Olyan gyermekek közösségbe szoktatása akik viselkedési zavarokkal (pszichés problémák) küzdenek, ezen problémák kezelése, feloldása, normál iskolába való felkészítése.

Óvodánk 110 férőhelyes, így 4 csoportban folyik a gyermekek nevelése és gondozása. A gyermekek ellátását az óvoda vegyes életkorú csoportokban végzi. Csoportszobáink 50 m², és 65m², hozzájuk tartozik külön –külön öltöző és mosdóhelyiség. Az udvar gondozott, füves, parkosított terület áll a gyermekek részére, fák biztosítják a megfelelő árnyékot.

Csoportok megnevezése:

- Süni csoport
- Nyuszi csoport
- Mackó csoport
- Mókus csoport

I. NEVELÉSÜNK CÉLJA

Az óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelés alapelveinek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- * a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- * a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- * a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról;
- * e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

Óvodánk felvállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei segítségével.

Óvodánkban igyekszünk megoldani a gyermekek fejlődését, a közösségi életre való felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását.

I.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további

élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

I.2. HELYZETKÉP

Településünk Budapest agglomerációs övezetében fekszik, így annak, mint pozitív, mint negatív hatásai érvényesülnek. Szigetszentmiklós kis város, jellemzője a fiatal és középkorúak túlsúlya a város népességében. A folyamatos beköltözések a fiatal korosztály növekedését eredményezik.

A lakosság művelődési igényeit a Városi Könyvtár és a Közművelődési Hálózat biztosítja, melyet kiegészít a város adta lehetőségek köre. Szigetszentmiklós 20 éve vált várossá. Ez meghatározza az életet, mind gazdasági, mind közigazgatási, mind pedig kulturális szempontból.

Városunk oktatási és gyermekintézményei:

2 bölcsőde   1 tagintézmény

6 óvoda   1 tagintézmény

3 általános iskola

1 zeneiskola

2 középiskola

1 általános és középiskola

Ide tartozik a Pedagógiai Szakszolgálat, mely az oktatási intézményeket segíti. Városunk lakossága heterogén összetételű, ezért fontos, hogy megismerjék a település hagyományait, melyhez segítséget nyújt az Ádám Jenő emlékház, és a Helytörténeti Gyűjtemény.

Az utóbbi időben a munkahely teremtődés megnöveli az óvoda iránti igényt a gyermekek elhelyezésére. Óvodánkba járó gyermekek neveltségi szintje igen eltérő. Sokan jönnek ingerszegény környezetből. A rendkívül összetett gyermekanyag teszi kívánatosná a differenciált foglalkozásokat. Ebből adódóan kell felzárkóztatni, és szintre hozni az egyes gyermekeket. Egészségügyi szokások, kulturált étkeztetés, beszédkultúra kívánni valót hagy maga után.

I.3. HELYI NEVELÉSI ALAPELVEINK

„A gyermekekkel való együttélés a felnőttet is gazdagítja. Szeretetet kap maga is, figyelmet, ragaszkodást. Erősödhet humorérzéke, megfigyelőkészsége, a gyerek remek játszótárs lehet, játszani lehet vele az életet, s ezzel egyszeriben minden más megvilágításba kerül.”

- A gyermek személyiségéből, megnyilvánulásából kiindulva olyan szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket elfogadás, tisztelet, megbecsülés és szeretet övezi.
- A másság elfogadása, tiszteletben tartása.
- Nyugodt, biztonságot nyújtó légkör, amelyben a gyermeki játék a legfontosabb szerepet kapja.
- Az óvónő, mint a gyermek számára a gyermekek csoportos életének irányítója, aki maga is tagja a kis közösségnek. Látja a feladatok egymást követő sorrendjét, tudja milyen útmutatásra, serkentésre, tevékenységre van szüksége az egész csoportnak, benne egy-egy gyermeknek.
- Teret adni a gyermeknek az önkifejezésre, legyen az mozgás, beszéd, tánc, játék, munka vagy alkotás.
- Nevelésünk során különös hangsúlyt helyezünk az anyanyelvi nevelésre, s ezen belül az eltérő fejlődésű, sajátos nevelési igényű, akadályozott és megkésett beszédű gyermekek integrált nevelésére, szakszerű ellátására.

I.4. HELYI NEVELÉSI ÉRTÉKEINK

Óvodai nevelőmunkánk során a következő értékek szellemében kívánunk dolgozni, s ezeket szeretnénk a gyermekek értékrendjébe beépíteni:

- Egészség
- Testi, lelki, szellemi harmónia igénye
- Pozitív gondolkodás
- Önismeret és önértékelés képessége
- Tolerancia
- Szeretet
- Empátia
- Esélyegyenlőség, differenciálás
- Harmónia
- Bizalom
- A játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepe
- A gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége

I.5. HELYI NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSINK

A Nevelési programunkban kiemelt feladatként kezelt mozgásfejlesztés, anyanyelvi képzés, környezetvédelem, és a sajátos nevelési igényű gyerekek integrálásával kapcsolatos teendők maximális ellátása. Az ezek megvalósításához szükséges tárgyi és személyi feltételek állandó fejlesztése. A lemaradt gyerekek felzárkóztatása, és a kiemelt egészségügyi problémás gyerekek közösségbe illeszkedési lehetőségének biztosítása.

I.5.1. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Tudjuk, hogy a gyermekközpontú pedagógiánk legfontosabb feladata a megfelelő lelki-szellemi táplálék nyújtása. Ezt úgy tudjuk megvalósítani, ha tudásunkat, módszereinket, próbálkozásainkat magas színvonalra emeljük.

Megerősítő magatartásunkkal támogatjuk a gyermekeket fizikai létében és lelki szellemi érzéseiben tudásában. A fokozott bátorító belső helyesléssel megerősítjük a gyermek lelki erejét, amikor bizalmat közvetítünk, az otthonosságot érzékeli.

I.5.2. Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő együtt érző, elfogadó segítőkészség, gyermekszeretet jellemző. Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő nevelők, akik képesek az együttműködésre, egymás tiszteletére, megbecsülésére. Jellemző rájuk az önképzés, a továbbképzés, a szaktudás megújítására való törekvés. Nevelőtestületünk légköre nyugodt, derűs. Lehetőséget biztosítunk az önállóságra, kezdeményezésre. A különbözőségeket, a másságot elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük.

Tagóvodánk is a helyi sajátosságaihoz alkalmazkodva igyekszik minél színesebbé tenni óvodája profilját. A feladatokat közös munkában oldjuk meg, ezáltal lehetőség nyílik az egyenletesebb munkaelosztásra és arra, hogy mindenki közreműködő legyen. A nevelőmunkát segítő gyermekgondozókkal, dajkákkal nagyon jó, egymást segítő és kiegészítő a kapcsolat. Csoportjaink napi életében tevékenyen részt vesznek.

Az óvodapedagógus felelős azért, hogy

- * csoportjában nyugodt, szeretetteljes légkör, stabil szokásrend és következetes szabályrendszer alakuljon ki,
- * a gyermekek megfelelő biztonságban éljék mindennapjaikat,
- * segítse a gyermekeket tehetségük kibontakoztatásában, a hátrányos helyzetű gyermekeket a felzárkóztatásban,
- * csoportjában a gyermekvédelmi eseteket ismerje fel és kezelje a gyermekvédelmi törvénynek megfelelően.

Az óvodapedagógus felkészültsége naprakész legyen, munkáját tudatosan, a tőle telhető legmagasabb színvonalon végezze. Legyen türelmes a gyermekekhez, a pozitív példa

kiemelésével segítse, buzdítsa, dicsérje őket. A gyermekeket mindig demokratikus szellemben nevelje.

Minden óvodapedagógus hagyja bátran és őszintén kibontakoztatni pedagógiai munkája folyamán egyéni értékeit, képességeit.

Az óvodapedagógus párok együttműködésének elvei:

A pedagógiai programban megfogalmazott alapelveken túl is teljes összhangban végezzék napi munkájukat a csoportban, hiszen a gyermek harmonikus fejlődése érdekében fontos, hogy egész nap azonos nevelői hatások érvényesüljenek (napirend, szokásrend). Szakmai tudásban, nevelői attitűd tekintetében jól kiegészítsék, erősítsék egymást.

A csoportos dajka, a pedagógiai asszisztens

A csoportos dajka közvetlenül és tevékenyen részt vesz a nevelés folyamatában.

Magatartásával, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol az óvoda gyermekeire.

A csoportos dajkának ismernie kell az óvodapedagógus nevelési elképzeléseit, fejlesztési tervét, a csoport nevelési tervét.

A csoportos dajka az óvodapedagógus irányítása, útmutatása mellett aktívan vegyen részt a gyermekcsoport mindennapi életének megszervezésében és munkájában. A folyamatos napirendnek megfelelően lássa el feladatait. Tartsa be a nevelési elveket, oldjon meg kisebb nevelési feladatokat.

Biztosítsa az óvodapedagógus nyugodt munkáját, gondoskodjon a rendről és a tisztaságról. A gyermekek igényeinek megfelelően vegyen részt játékaikban.

Az óvodapedagógussal egyeztetve készítse elő a foglalkozáshoz szükséges eszközöket, alkalmanként önálló részfeladatot is vállaljon (növények ültetése, gyümölcssaláta készítése). Kommunikációja során mindig az óvoda érdekeit tartsa szem előtt.

I.5.3. Gyermekképünk

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei

vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A heterogén gyermekanyag a felzárkóztatás feladatát hozza. A családok különböző szocializációjúak, ezért különböző feladatok adódnak a viselkedéskultúra kialakításában. Az óvodába kerülő gyermekek többségének beszéd színvonala kívánnivalót hagy maga után. A gyermekek teljes mozgásigényét az óvodában kell kielégíteni a szülők elfoglaltsága miatt. A gyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként eltérő testi és lelki szükségletei vannak. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatása a feladata.

Megindítottuk a terápiás foglalkozásokat azoknak a gyermekeknek, akik mozgásukat, tevékenységüket nehezen tudják úgy szervezni, hogy folyamatosan figyelembe vegyék, saját testük és az őket körülvevő világ jelzéseit. Nem képesek arra, hogy mozgásukat megfelelően integrálják. Az Alapító Okiratunkban szerepel az ellátandó feladatink között a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek ellátása úgy mint testi (önálló hely és mozgásváltoztatásra képes), érzékszervi, enyhén értelmi fogyatékos, továbbá magatartás problémás gyermekek ellátása.

Olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, településhez kötődő, környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, másokat elfogadó, együttműködő. Önmagát és másokat is értékelni tudó.

I.6. HAGYOMÁNYRENDSZERÜNK

Ünnepélyek, melyekre készülünk a gyerekekkel:

- Farsang, gyermeknap,
- télapó vagy karácsony
- Május 2. óvoda születésnapja
- Anyák napja, búcsúztató

- Ballagás

Hagyományosan szervezett programok:

- Csoportokban a gyermekek születésnapjának megünneplése
- Gyermek és szülős kirándulások
- Barkácsnapok (Karácsony és Húsvét előtt)
- Gyereknapi, családi nap, apák napja
- Ballagás
- Mackóünnep
- Farsang
- Mihály napi vásár
- Márton-napi körmenet
- Föld napja (április 22.)
- Óvónői bábelőadások, dramatizálások
- Mikulás és Karácsony ünneplése

Bábszínház/gyermekszínház: Alkalmanként a Művelődési Központban, vagy helyben vendég művészek előadásában

Közösen szakmai bemutatók, nevelőtestületi értekezletek, közös rendezvények, team munkák, érdeklődéstől függően kölcsönös látogatások, közös kirándulások formájában valósul meg.

Városunk intézményeivel folyamatos és hagyománymegtartó kapcsolatra törekszünk, (család, iskolák, közművelődési intézmények, egészségügyi intézmények, családsegítő szolgálat fenntartó, kisebbségi önkormányzat). A család-óvoda kapcsolatában az óvodai nevelés Országos Alapprogramjára épülő helyi nevelési programunk azt a szemléletünket erősíti, hogy a családi közösséget kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük a gyermekeket, boldog gyermekkort biztosítva számukra. Nevelő és képességfejlesztő munkánk során mindent megteszünk annak érdekében, hogy gyermekeink testileg, lelkileg, szellemileg is éretten alkalmassá váljanak az iskolai életre.

I.7. ÓVODÁNK SZEMÉLYI FELTÉTELEI

8 fő óvodapedagógus, melyből : - 1 fő óvodavezető

- 1 fő óvodavezető helyettes

1 fő óvodatitkár

1 fő pedagógiai asszisztens

4 fő dajka

1 fő konyhai kisegítő

1.8.ÓVODÁNK TÁRGYI FELTÉTELEI

Óvodánk egy épületben szolgálja a gyerekek biztonságos óvodai életét. Csoportszobáink száma 4, méretben a termek megfelelnek a törvény által előírt létszámoknak. Szép tágas jó felszereltségű tornatermeinket a 4 csoport napi beosztással használja. Óvodánk udvari lehetőségei jók. Nagy zöld területek és árnyékot adó fák, homokozók, játszótéri eszközök biztosítják az udvaron a gyermekek jó közérzetét. Udvari játékok megfelelnek az MSZ EN 1176 szerinti biztonságtechnikai szabványnak.

Óvodánk programjához rendelt eszközök

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek a kötelező eszköz és felszerelési jegyzék alapján került beszerzésre. Óvodánk céljai közé tartozik egy különleges udvari játszótér kiépítése, az udvari mozgás és játék feltételeinek javítására. Programunk megvalósításához speciális fejlesztő játékokat, valamint audio-vizuális eszközöket szereztünk be.

I.9. CSOPORTLÉTSZÁMOK, A KEZDEMÉNYEZÉSEK SZERVEZÉSÉNEK RENDJE

Létszámhatárok: az óvodában maximális létszám 110 fő

Az óvodai csoportokra megállapított maximális létszámot legfeljebb húsz százalékkal át lehet lépni a nevelési év indításánál, ha az óvodában csak egy óvodai csoport indul, továbbá a nevelési év során abban az esetben, ha új gyermek, átvétele miatt indokolt.

Meg kell határozni, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt minden csoportban a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozzon.

Az óvodába csak olyan gyermek vehető fel, aki a beiratkozástól számított hat hónapon belül betölti harmadik életévét.

A csoportlétszám alkalmazkodik a foglalkozási terem méretéhez.

A nyitva tartást lehet szabályozni, mivel ez a fenntartó hatáskörébe tartozik. A

Narancsliget Alapítvány kuratóriuma úgy döntött, hogy a nyitva tartást 7:00 órától, 17.30 óráig írja elő. Nyári nyitva tartás (június 15 – augusztus 20-ig) 7.00 – 17.00.

Felmérést szükséges végezni, hogy a csoport lépcsőzetes beindulása milyen hatással van az óvónői kihasználtságra. Ugyanez jelentkezik a délutáni időszakban is.

Ellátandó órák napi 10 órás nyitva tartás mellett csoportszám x 50 órával az átfedési idővel ebből levonjuk a reggeli és délután miatti lehetőséget, érvényesítjük a kedvezményeket, így lehet a tényleges óvónői szükségletet megállapítani.

A pedagógusok alkalmazása, szabályszerű. A végzettségnek megfelelő fizetési szint biztosított.

I.10. AZ ÓVODA HELYISÉGEI

4 db **csoportszoba** gyermekcsoportonként

foglalkoztató, **egyéni fejlesztő szoba** óvodánként 1

játszóudvar közterületen, iskolában is óvodánként 1

kialakítható, ha biztosítható a kizárólagos

használat az óvoda részére

nevelőtestületi szoba óvodánként 1

orvosi szoba, ha a székhelyen, telephelyen óvodánként 1

négy vagy ennél több gyermekcsoporttal

alapított óvodában; az elkülönítő

helyiséggel közösen is kialakítható

gyermeköltöző másik gyermekcsoporttal gyermekcsoportonként 1

közösen is kialakítható, ha a helyiség

alapterülete, illetve a gyermekek száma azt

lehetővé teszi

gyermekmosdó, WC másik gyermekcsoportonként 1
gyermekcsoporttal közösen is kialakítható,
ha a helyiség alapterülete, illetve a
gyermekek száma azt lehetővé teszi

Kiszolgálóhelyiségek

elkülönítő szoba	óvodánként 1
melegítőkonyha	óvodánként 1
tálaló-mosogató, ezen belül felnőtt étkező	óvodánként 1
felnőtt mosdó	épületenként 1
felnőtt WC	épületenként 1
mosléktároló	óvodánként 1
szárazáru-raktár	óvodánként, ha helyben főznek
egyéb raktár	óvodánként 1
éléskamra	óvodánként 1, ha helyben főznek
szertár	épületenként 1

I.11. ÓVODÁBA JÁRÓ GYERMEKEK ÖSSZETÉTELE

- neveltségi szint igen eltérő a családi háttértől függően
- sok gyermek nevelkedik ingerszegény környezetben
- szülők végzettsége, szétszórt képet mutat, változó a beköltöző családok miatt

I.12. NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK A GYERMEKI SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSÉBEN

A nevelés akkor kezdődhet el, ha a gyermek beilleszkedett a csoportjába, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben.

- Egészséges óvodai környezet megteremtése
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- A gyermekek gondozottságának biztosítása
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése

I.13. NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK A GYERMEKEK SZEMÉLYISÉGÉNEK FEJLŐDÉSE ÉRDEKÉBEN

A gyermek személyisége és tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek, ezért a személyiségek komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabb módon, a legeredményesebben. A gyermek tevékenykedő lény.

- valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze
- képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze

Nevelő hatás belső – a tevékenység tartalmából eredő – feltételei

- a gyermekek számára érdekes, a csoport számára fontos és hasznos tevékenység legyen,
- a célkitűző és célmegvalósító tevékenység egységesen érvényesüljön,
- a tevékenység és az eredmény kölcsönös feltétele biztosítva legyen,
- a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen,

A nevelő hatás pedagógiai feltételei

- a tevékenység pedagógiai előkészítése közös feladata az óvónőnek és a dajkának,
- a tevékenység megszervezése, a gyermeki tevékenységet elősegítve, körülmények megteremtése

- az óvodapedagógus alapvető feladata a tevékenységek pedagógiai értékelése körülmények megteremtése

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket.

A tevékenységek, megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára

Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységi formák kialakulását az óvodai csoportban.

Képességfejlesztés

A nevelés olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A tevékenység szervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban van egymással.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

- kooperációs képesség
- kommunikációs képesség

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a kifejlesztett képesség forrása
- célja a képesség fejlesztésének
- eszköze a képességfejlesztés

Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lenne az eredeti formája.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- folyamatosan biztosítani a gyermekek számára a képesség kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét
- Folyamatos megfigyeléssel mérje fel a meglévő képességeit a gyermeknek.

- Biztosítsa a lehetőséget a kiemelkedő képességű és a részképesség fejlődésben elmaradt gyermekek fejlődését szakemberek segítségével
- Minden gyermeket saját képességeinek ismeretében kell fejleszteni.

I.14. TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

A nevelési céloknak megfelelően a 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelés a környezettel szoros kapcsolatban történik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek.

A fejlesztés tartalmára hatással van:

- a társadalmi környezet, gazdasági környezet
- helyi lehetőségek
- a gyermekcsoport életkora, összetétele
- a szülők igénye
- az óvodapedagógus személyisége, szakképzettsége

Objektív és szubjektív feltételek

Objektív feltételek:

- óvoda épülete, berendezései
- óvoda udvara
- a gyermeket körülvevő környezet adottak

Az óvónő módszertani szabadságára tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül hogyan alakítja ki az óvoda belső tereit és a csoportszobát. Az óvoda udvara fűvel van borítva, fával beültetve, van virágos és veteményes kert is.

Szubjektív feltételek:

1.) Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

- o a gyermekek elképzelését, véleményét figyelembe véve kell a fejlesztési elképzeléseket elkészíteni
- o a gyermeki élményekre, tapasztalatokra, érdeklődésére építve megtervezni a tevékenységét

2.) Az óvodapedagógus modell szerepe

- óvodánkban a pedagógus személyisége, a gyermekeket óvodáskorban érzelmeik befolyásolják
- fontos, hogy mit preferál a család és az óvodapedagógus
- az óvónő biztonságot, harmóniát sugárzó egyénisége hat a gyermekek személyiségfejlődésére,
- lényeges az óvodapedagógus és a gyermekek aktív együttműködése

3.) Óvónő és dajka együttműködése

- programunkban a dajka munkája összehangolódik az óvodapedagóguséval
- fontos a dajka magatartása, beszédstílusa, öltözködése, ez mind hat a gyermekre
- a dajkának tudnia kell milyen cél érdekében, hogyan akarjuk a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani,
- szakképzettségük nagy segítség a pedagógusoknak

4.) A környezetben élők hatásai:

- az óvodai nevelés egyik feltétele az óvoda környezetében élők véleménye, javaslata,
- az óvoda szolgáltató intézmény mely figyelembe veszi a szülők elképzeléseit, elvárásait a Helyi Nevelési Program szerint.

AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERE

Tevékenységi formák:

Játék

Verselés, mesélés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Mozgás

A külső világ tevékeny megismerése

Munka jellegű tevékenységek

A tevékenységekben megvalósuló
tanulás

Óvoda kapcsolatai:

- család
- iskola
- Közművelődési intézmények
- Fejlesztő szakemberek
- Pedagógiai szakszolgálatok
- Védőnő
- Gyermekorvos

II. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

II.1. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Programunk alapelve, minél több időt, alkalmat, lehetőséget biztosítani a gyermekeknek az elmélyült játéokra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket, eszközöket az óvodapedagógusnak kell biztosítania.

Élmények szerepe a gyermekjátékban

- legyen a gyermek élménye melyet a családból, a környezetből hoz az óvodába
- vagy az óvodai társakkal átélt élmény

A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. A gyermekek az élményeiket tevékenység közben élják meg. A játék, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget biztosít az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermek fejlesztése érdekében. Olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermeknek a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedést nagymértékben elősegítheti.

Fontos a társakkal való együttjátszás, a játékon belüli önállóság, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása, a kezdeményezőkézség kibontakoztatása, az alá-és fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása. A játék elősegíti a kreatív együttműködést, a pozitív érzelmek, közlési vágy, viselkedési szabályok, társadalmi kapcsolatok létrejöttének fejlődését.

Az óvodapedagógus szerepe mindig a rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyermekek. Közvetlen beavatkozás általában a magányos és a társakat rendszeresen zaklató gyermekek esetében szükséges.

Az óvodapedagógus feladatai a játék szervezésével, vezetésével kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, elmélyült játék feltételeinek megteremtése,
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára,
- Játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása,
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játékhoz,
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében,
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása,
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekkel,

II.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Óvodánkban nagyon fontosnak tartjuk, hogy minden nap meséljünk, verseljünk, anyagunk legyen változatos, a gyerekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodjon. Megteremtjük az önálló vers, és mesemondás feltételeit, biztosítjuk a bábozás dramatizálás eszközeit. Az irodalmi élmények feldolgozását segítjük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Az anyanyelvi nevelés az esztétikai nevelés egyik fontos forrása az irodalom.

A vers, a mondóka mindig valamilyen játékhoz, mozgáshoz kapcsolódik. A mesénél, versnél egyaránt fontos az előadásmód (ritmus, tempó, dinamika, tagolás betartás, kiemelés) segítségével a gyermekek beszédünk hangsúlyát, dallamosságát sajátítják el. A mese – vers egyaránt segíti a gyermekek aktív és passzív szókincsének bővülését.

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

- a gyermekek kéri, és figyelmesen hallgatják végig az általunk kedvelt meséket, mondókákat, verseket,
- önállóan beleszövik játéktevékenységükbe a mese fordulatait, párbeszédeit,
- megpróbálkozna önálló mese és versmondással, az ismert elemek segítségével új mese, vers létrehozásával tevékenyen részt vesznek a „mesesarok” előkészítésében, mesélés feltételeinek megteremtésében
- szívesen nézegetik a mesekönyveket, „olvasnak” egymásnak
- a bábozáshoz a feltételeket, az eszközöket is sokszor önállóan teremtik meg a szereplők, a szerepek kiosztásával együtt
- szívesen dramatizálnak, a meséket, a látott, hallott irodalmi élményeket
- szeretik a folytatásos meséket, meseregényeket, az eseményeket követni tudják
- véleményt alkotnak a szereplőkről pozitív és negatív irányban egyaránt

II.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az óvodai ének – zene nevelésnek hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható. Szinte minden ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertetünk a gyermekekkel. A néphagyományőrzés mellett Kodály alkotta módszer is helyet kap az óvodában. Az ének – zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyan úgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták.

Ez a feladat sem korlátozható csak a foglalkozások időtartamára. Napközben adódó lehetőségeket éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására használjuk. A komplex foglalkozások összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, körjátékok, mondókázás a művészeti nevelés fontos része. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének – zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés programunk fontos területe.

Ezzel biztosítható a gyermekek ének – zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományőrzés és az ének – zenei nevelés színvonalának megőrzése.

ÉNEKLÉS

A gyermekeket zenei élményhez juttatjuk az ének által (egyéni éneklés, kórus, kánon stb.) Az óvónők segítsenek a bizonytalan hangúaknak az ének bemutatásával. Fejlesztjük a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét játékos zenei alkotókedvét. Fejlesztjük belső hallását.

ZENÉLÉS

A zenei nevelés színterei: aktív zenélés, zenehallgatás

ZENEHALLGATÁS

Felkeltjük a gyermekek zenei érdeklődését:

- óvónő énekének hallgatásával
- az óvónő hangszeres játékával
- zeneművekből szemelvények hallgatásával
- műzenei alkotásokból szemelvények hallgatása

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

Hallásfejlesztés területén:

- ismerjék fel a magas és mély éneklés közötti különbséget, tudják ezeket énekelni mozgással kísérve
- ismerjék fel különböző tárgyak, ritmushangszerek hangjait,
- különbséget tesznek eltérő hangerők között (halk, hangos)
- felismernek dallamot dúdolásról, hangszerről, kezdő-belső-záró motívumokról
- tudnak zenei motívumokat visszaadni: dallamvisszhang
- tudnak dalokat, motívumokat magukban énekelni: dallambújtatás

Ritmuserzők fejlesztés területén:

- tudnak mondókákat jól érthetően ritmizálva elmondani,
- az egyenletes löktetést különböző mozgásformákkal emelik ki: járás, taps, utánzásos mozgás táncsal,
- érzékelik a különböző tempókat (gyors, lassú)
- a 2/4-es ütem érzékeltetése, fejlesztése
- tudják a dalok és mondókák ritmusát tapsolni, hangszerekkel megvalósítani, ritmusmotívumokat visszaadni,
- dalok, mondókák ritmusát belső hallás alapján is meg tudják valósítani,

GYERMEKTÁNC

- sajátítsák el a magyar néptánc alapmozgásait
  - o járás
  - o oldalzáró lépés
  - o forgások (páros, egyéni, kör)
  - o sarokkoppintás
  - o térdrugózás

II.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze

a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Tevékenységek:

- gyurmázás
- rajzolás
- festés
- vágás
- ragasztás
- varrás
- barkácsolás
- origami
- egyéb változatos technikák

Ezek a tevékenységek az óvodások kedvencei. A vizuális nevelés összetett sokszínű terület. A vizuális oktatás legfontosabb része az alkotó tevékenység. Óvodáskorban fogékonyak a képi kifejezésre, a rajzolásra. A gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi – plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvadási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet.

Feladatunk, hogy biztosítsuk a sokrétű és zavartalan tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára elérhető és megszokott helyen mindig álljon rendelkezésre sokféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.

Célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenység gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel. A

tevékenységek megszervezéséhez pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérhető világ tárgyai, eseményei.

Jól hasznosíthatók a vizuális tevékenységeknél az ünnepek, melyek megmozgatják a gyermekek fantáziáját, és érzelmileg is közel állnak hozzájuk. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Minden csoportban biztosítunk helyet, szekrényt, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, anyagokat lehet tárolni. A gyerekek szívesen készítenek a szerepjátékokhoz kiegészítő eszközöket.

Óvodapedagógus feladatai:

- a csoportszobát úgy kell kialakítani, hogy a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak,
- minél több eszközt, időt és helyet kell biztosítani a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ötletet adva a gyermeki fantáziának,
- elő kell segíteni a gyermekek önálló elképzelésének megvalósítását
- törekedni kell a természetes, jó minőségű anyagok használatára

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

- bátrak, ötletesek az építésben, a téralakításban,
- sokféle tapasztalattal rendelkeznek a zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében az, építmények egyensúlyának megteremtésében,
- képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére,
- képkialakításban egyéni módon jelzik az elemi térviszonylatokat,
- élményeik, elképzeléseik megjelenítésekor biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit,
- színhasználatukba érvényesítik kedvenc színeiket,
- formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat,
- emberábrázolásnál megjelennek a részformák (haj, ruha, stb.) jelzik a legegyszerűbb mozgásokat,
- közös munka értékelésénél szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- tudnak formákat mintázni megfigyeléseik felhasználásával, elképzeléseik alapján,

- fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat (papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás, összeszerelés, kötözés,)
- önállóan díszítenek tárgyakat, óvónő irányításával az anyagszerűség szabályait betartják,
- kezdenek érdeklődni az érdekes, szokatlan jelenségek iránt,
- késztetést éreznek, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

II.5. MOZGÁS

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Programunk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3 – 6 éves gyermekek egészséges testi fejlődése nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő kellő aktivitást és terhelést biztosító testnevelés nélkül. A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A nap folyamán kihasználunk minden lehetőséget a mozgásra. Sok időt töltünk a szabad levegőn. A napirendet úgy állítjuk össze, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, felváltva biztosítjuk a mozgást és az üléssel járó tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kezdjük el. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését.

A mindennapi testnevelést célszerű a szabadban tartani, fontos a napfény, levegő, víz az edzés szempontjából. A jó eredmény szempontjából az optimális tárgyi feltételek biztosítását túl, fontos az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése. A játékban gazdag, nyugodt légkörű, kellő intenzitású napi 20 perces testmozgás a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja és hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez.

A mindennapos testnevelés objektív feltételei:

- füves pályák biztosítása a szabadban
- mesterségesen kialakított dombok (nyáros gyakorolható a gurulás, mászás, kúszás stb. télen szánkózásra, csúszkálásra használható)
- a füves, dombos sík terület mellett szükséges az aszfaltos terület is,
- a megfelelően rögzített mászóakák az óvodaudvar fontos kellékei
- minden, ami az óvoda udvarán található felhasználható a testnevelés feladatainak megvalósításához
- az épületben szervezett testnevelésnél a felhasználásra kerülő tárgyak épségére, tisztaságára gondot fordítunk,
- az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésével történik,
- tornaterem

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya meghatározza a csoportban folyó testnevelés eredményességét. Az együttesen végzett gyakorlás elősegíti az egészséges életmód szokásainak megalapozásához. A testnevelés tartalmát a természetes mozgások, gyakorlatok képezik, (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezek egészítik ki a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok, és néhány talajtorna elem. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a 20 perc alatt testnevelés foglalkozást tar, vagy testnevelési játékokkal, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni,
- sokoldalú tapasztalatot szerezzenek az alapvető mozgásformák gyakorlásával,
- folyamatosan fejlesszük a gyermekek mozgását és egyensúlyérzékét,
- elősegítjük a harmonikus összerendezett mozgás kialakulását,

Az óvodapedagógus feladatai a mozgás megszervezésében:

- minden nap minél hosszabb ideig a csoporttal szabadlevegőn tartózkodnak,
- biztosítja a szabad mozgásgyakorlás feltételeit
- ötleteivel irányítja a szabadban és az épületen belül az optimális terhelést biztosító napi mozgást
- változatos eszközökkel éri el, hogy örömet jelentsen a napi testnevelés a gyermekek számára

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

- koordináltak a nagymozgások:
  - o járás különböző nagyságú és irányú
  - o futás különböző tempójú
  - o ugrás távolra, magasra, egy lábra, oldalra, két lábra,
  - o kúszás, csúszás, mászás különböző irányba és tempóval, tárgyak megkerülésével, átmászásával,
- életkoruknak és képességeiknek megfelelő testi képesség birtokában legyenek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség)
- megfelelő legyen szem-kéz, szem-láb koordinációjuk, egyensúlyérzékük,

- cselekvő képességük gyors, mozgásban kitartóak
- megszeretik, igénylik a mozgást
- fejlődik tér-és idő tájékozódó képességük
- az óvónő irányításával egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak, a szabályokat betartják,
- megértik a vezényszavakat,
- tudnak ütemesen járni,
- képesek a precízebb mozgás kivitelezésére, hosszabb mozgássorok visszaadására,
- képesek a guggoló-, ülő-, fekvő helyzetek gyors felvételére, gyors fékezésre, irányváltásra,
- kialakul a saját testén a jobb és baloldaliság,
- tudják használni a testnevelés eszközeit: labda, karika, babzsák,

II.6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.

Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

MATEMATIKA

A matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és a mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre a matematikai nevelés a külső világ tevékeny megismerésének szerves része.

A gyermek logikus gondolkodásában, sík és térbeli tájékozódásában van nagy szerepe. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése valósítható meg. Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg.

- utánzásos, mint-modellkövető,
- spontán, játékos tapasztalatszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett komplex foglalkozások,

Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései miatt a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg.

Az első szint: bevezetés a matematikába 5 éves korig.

Feladat: a matematikai kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, a matematikai szemlélet megalapozása,

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza 5-6 éves korban.

Feladat: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek fejlesztése, műveleti gondolkodás alapjainak lerakása 10-es számkörben,

Logikai gondolkodás fejlesztése, térbeli kiterjedések helyes észlelése, a névutók gyakorlati alkalmazása. Eligazodás a gyakorlati életben. A tevékenységek végzése során természetes környezetben folyik a matematikai tapasztalatok szerzése.

A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése lehetőséget nyújt a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások a megszerzett ismereteket rendszerezi, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesíti. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái napi szituációban megfigyelhetők.

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

- Az óvónők kérdéseit megértik, követik,
- sorba rendezés, kiegészítés, bontás
- igazságok, igaz-hamis megítélése
- hosszúságmérés
- halmazok összehasonlítása, párosítása szín, nagyság, számosság alapján
- geometria tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatok szétválogatása
- tükörkép fogalma
- irányok jobbra, balra, előre, hátra, lent, fent,

- névutók használata
- mérések, testek nagysága, tömege, űrtartalma

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai tevékenységek terén:

- eszközök, tevékenységek biztosítása, a gyermekek érdeklődésének felkeltése, matematikai tapasztalatok, ismeretek megszerzésének lehetőségének megteremtése,
- a komplex matematikai foglalkozások vagy a kötetlen kezdeményezések támaszkodnak a gyermek ötleteire, igényeire, élményeire,
- a matematikai képességfejlesztést játékosan, játékba építve kell megvalósítani,

KÖRNYEZET

A komplex foglalkozás egységben mutatja és érzékelteti azt, ami a valóságban is érzékelhető. Programunk célja az, hogy a gyermekeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje, megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére nevelünk, példát mutatva milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetbe történik.

A komplex foglalkozások nagy része természeti környezetben zajlik, a növények, állatok sok ismeretet, feladatot jelentenek a gyermekeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán, kertjében végzett tevékenységek tanulási tapasztalási lehetőséget nyújtanak a gyermekeknek.

Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz jut a természetben végbemenő folyamatokról, és összefüggésekről. A gyermeket a demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben a különböző vélemények, értékítéletek egymás mellett vannak. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek tiszteletben tartására neveljük a gyermeket.

A gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni, ami megérthető és hasznosítható a gyermekek számára. A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak, melynek lényege már óvodáskorban megérthető. A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés

egészségesen érvényesülő folyamat elősegíti tapasztalatok szerzését, azok feldolgozását, eligazodást környezetünkben, megfigyelőképességük, képzeletük, gondolkodásuk- emlékezetük fejlődését. Gazdagítja nyelvi kifejezőképességüket. Megláttatja környezetük szépségeit, értékeit.

Az óvodapedagógus feladatai:

- természetben való tevékenykedés lehetőségének megteremtése (játék, munka)
- környezeti jellemzők megismertetése (növények, állatok)
- csoportszobai megfigyelések (hajtatás, rügyeztetés stb.)
- játékos formában a környezeti ismeretek rögzítése (növényápolás, játékok)
- a természetből való termékek felhasználási lehetőségei
- segítsünk megértetni az óvodásokkal, hol a helyünk a természetben
- alakítsuk ki az én tudatot a gyermekekben
- ismerjék és nevezzék meg testrészeit, azok funkcióját, segítsük a helyes testséma kialakulását
- tanulják meg, hogy lehet alkalmazkodni a természethez (táplálkozás, öltözés)
- egészségük tudatos védelmére neveljük őket
- ismerjék meg a közlekedés különféle módjait, gyakoroltatjuk a közlekedési szabályok,
- hívjuk fel figyelmüket a környezet védelmének fontosságára, tanítsuk meg hogyan kell védenünk a természetet

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

- alakuljon ki a gyermekekben a természet iránti érdeklődés
- ismerjék meg környezetük jellemző növényeit, állatait,
- évszakok nevének, jellegzetességeinek ismerete
- vegyenek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények óvása)
- tudják tagolni a napot napszakokra
- az időjárás napi jellemzőit tudják néhány mondatban elmondani
- ismerjék fel környezetükben lévő színeket, alkalmazzák
- ismerjék a család fogalmát, tegyenek különbséget fiú, lány és gyermek, felnőtt között

- ismerjék lakóhelyük nevét, lakásuk címét, szülei foglalkozását
- ismerjék testrészeiket, azok funkcióját, ápolását, védelmét
- ismerjék környezetük közlekedési eszközeit, közlekedési szabályokat
- alakuljon ki alapvető ismerete a táplálkozási szokásokról

II.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mértén fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodapedagógus feladata a munkavégzéssel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítani az önkiszolgálásra és a társak érdekében végzett munkatevékenységre.
- Folyamatosan biztosítani, bővíteni a munkaterv tevékenységhez szükséges, a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A gyermeket érdeklő munkatevékenységhez a lehetőséget biztosítani.
- Arra törekedni, hogy minden munkatevékenységet a gyermek önállóan, örömmel végezzen.

II.8. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, cselekvés közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a gyermek.

Célkitűzés:

Egyszerre kevesebbet, de minőségben és használhatóságban több ismeretet kapjanak a gyermekek.

A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Azok a tanulási tapasztalatok, amelyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra. Az a célunk, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre.

A cél az, hogy megfelelő nehézségű feladatok elé állítsuk a gyermeket. A követelményeket az egyéni képességekhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Az óvoda és az óvodapedagógus hatásköre annak eldöntése, hogy vegyes részben osztott, vagy osztatlan csoportban neveli a gyermeket.

Óvodánk csoportszervezése: osztott, vagy részben osztott csoportok (a jelentkezők függvényében alakul ki)

Az óvodapedagógus feladatai a tanulás szervezésével kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése,
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét,
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységének biztosítása,
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése,
- Játékos jellegű feladatadás egyénre szabottan,
- A tanulás alapja az óvónő és a gyermek kölcsönösen egymásra ható tevékenysége

III. KÖZÖSSI ÉLETRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÍTÉS NEVELÉSI FELADATAI, TEVÉKENYSÉGEI

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény, tanuljon meg másokkal érintkezni, és együttműködni. A társadalom élete a társadalmi gyakorlat jórészt a társas és közösségi kapcsolatokon belül zajlik. Programunk a tulajdonságok a képességek és készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermek részvétele a napi életben egyszerűbbé, gyorsabbá válik.

Nagyon fontos feladat már az óvodában tudatosan törekedni a közösségekben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez nem jelentheti az egyéni fejlesztések mellőzését. A jó közösségeket mindig egyéniségek alkotják, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretén belül megvalósítani.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára építve a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteltetésben tartása, és a csoport közvéleménye is kialakul.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermek önállósága, tenni akarása, és döntési képességeinek kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó.

Az óvodai gyermekközösségek kialakítása tevékenységek rendszerén keresztül valósul meg. Minden tevékenységnek a gyermek egyéni öröme túl a közös élményt kell erősítenie. Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Fontos, hogy az óvodában a gyermeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

A közösségi szokások kialakítása segíti a tevékenységek végzését. A szokások tegyék lehetővé, hogy a gyermekek ne zavarják egymást a tevékenység végzése közben. A szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, konfliktuskezelésre, a különböző nézőpontok megismerésére. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik.

A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátás és a komplex foglalkozások rendszere az együvé tartozás érzését erősíti. Fontos a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, mindent kipróbálhasson a gyermek kivétel a testi és szellemi épséget veszélyeztető tevékenységek.

Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Hagyjon elegendő időt a beszoktatásra, biztosítson fokozatos átmenetet, tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást. A beszoktatás szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő későbbi kapcsolatát. Ismertesse meg a szülőket a fokozatos beszoktatás előnyeivel.

A beszoktatás ideje alatt a gyermek gondozását ugyanaz az óvónő lássa el. A gyermekek magukkal hozhatják kedvenc játékaikat, tárgyaikat. A helyes életritmus életkoronként is eltéréseket mutat a gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, játék) visszahatnak az életfolyamatokra.

Az óvodapedagógus a gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan, élettani szükségleteik figyelembe vételével tervezi.

A közösségi élet kerete a napirend:

- a napirend járuljon hozzá a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez,
- legtöbb időt a gyermek legfőbb tevékenysége a játék kapja,
- érvényesüljön a folyamatosság, a rugalmasság,
- a napirend alkalmazkodjon az évszakokhoz,

Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai mindennapok biztosítása.
- A felnőttekkel és a társaikkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációban.
- Konfliktusok kezelése.
- Gyermek a felnőttekkel és egymással szembeni tiszteletének kialakítása.

IV. KIEMELTEN AZ ANYANYELVI NEVELÉSRŐL

Az anyanyelvi program

Az óvoda szerepe az anyanyelvi nevelésben kiemelt, hiszen a 3–6–7 éves kor a legszenzitívebb időszaka a beszédfejlődésnek, így

- egybeesik az ugrásszerű mentális és pszichés fejlődéssel,
- ellensúlyozható az otthoni hátrány,
- játékosan, nem didaktikusan fejleszhető,
- a gyerekek egymástól is tanulnak.

Célunk

A gyermekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált egyénre szabott fejlesztése.

Feladatunk

- megfelelő és elegendő alkalmat teremteni a beszélgetésekhez,
- beszédhelyzeteket teremteni, játék szituációkat kialakítani, melyben az anyanyelvi képességek fejlesztése kap hangsúlyt.

Az anyanyelvi nevelés során különböző funkciókat fejlesztünk:

- a hangok, hangzók tiszta ejtését,
- az összefüggő beszédet,
- az aktív és passzív szókincset,
- a beszédészlelést és értést.

Anyanyelvi nevelésünk feltétele

- az óvodai nyugodt, derűs légkör, inger-gazdag környezet, mely módot ad a szóbeli megnyilatkozásra,
- nem csak a helyes kiejtésre, mondatfűzésre ügyelünk, hanem a tempóra, hangszínre, hangerőre, hanglejtésre, metakommunikációra,
- az óvodapedagógus beszéde szemléletes, a gyermek számára érthető, tagolt, érzelmeket kifejező, gazdag szókincsű,
- gyermek minél több beszédet hall, annál több ösztönzést kap az önálló beszédre,
- beszélgetések során fejlődnek a társas kapcsolatok,
- az óvodapedagógus azzal, hogyan szól a gyermekekhez, modellt ad a többieknek,
- az óvodapedagógus viszonya a gyermekekhez meghatározza a gyermekek egymás közti viszonyát,
- az óvodában dolgozó felnőttek beszéde egymás között is mintaértékű legyen.

Az óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:

- beszédhallás-figyelem fejlesztése,
- beszédhallás-emlékezet fejlesztése,
- beszédritmus fejlesztése,
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédművelés - helyes ejtés –
- kommunikáció fejlesztés - köszönés, bemutatkozás, megszólítás, szándéknyilvánítás, elbeszélés élmény ill. kép alapján, mesebefejezés, személyi adatok
- illem - az óvodás gyermek érintkezési kultúrája, megjelenése -,

Anyanyelvi játékok tartalma

légzéstechnikai gyakorlatok,
fúvási gyakorlatok,
ajak-és nyelvgyakorlatok (téri tájékozódás, irányok),
hangutánzás,
hangfelismerés,
akusztikus differenciálás – zörejek, hangok,
szókincsbővítés,
rövid és hosszú hangzók elkülönítése,
ritmusfejlesztés,
hallási figyelem, emlékezet fejlesztése,
dominancia kialakulásának elősegítése,
ellentétpárok és szinonimagyűjtés,
mondatalkotás, mondatfűzés történetmesélés közben,
egy kitalált mese, történet bevezető mondat utáni folytatása,
hangsorok analízise (szótagra, hangokra bontás),
számlálás, ritmus – szótagszámmal megegyező számú, pl. kopogás,
kommunikációs játékok.

A beszédfejlesztéshez szükséges a motoros fejlesztés, téri relációk ismerete, kézdominancia kialakítása, ritmusérzék fejlesztése, hallásfejlesztés.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szorosan

kapcsolatban áll. Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat.

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejezőkészséggel rendelkező, beszédében gátolt gyermekgondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Előfordulhat, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket teljesítménye alatt értékelnek.

Az óvoda fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejtenie.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve van értelme.

Nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben mindenről beszélhet a gyermek, ami érdekli, foglalkoztatja. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését.

A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de különösen hétfőn erre külön gondolni kell, hogy az otthonról és a külső környezetből hozott élményt, tapasztalatot elmondják.

A gyermek az egész nap során beszédkapcsolatokat alakít ki társaival és a felnőttekkel. Az óvónő beszéde minta a gyermek számára.

Az óvodáskor végére jellemző a gyerekekre:

- aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket,
- az átélt látott-hallott eseményeket, élményeket bátran mondják el,
- használják bátran a hallott, megértett új fogalmakat jelölő szavakat
- nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni a másikat (beszédfigyelem)
- jól érthető, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd
- beszéd közben gazdálkodjanak helyesen a levegővel,
- beszédüket kísérje az aktuális helyzet által kiváltott érzelem: gesztus, arcjáték,

- tisztán ejtsék a beszédhangokat

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés területén:

- beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása,
- beszédöröm biztosítása, bátran mondják el élményeiket,
- lehetőséget teremteni a csoport tagjainak a folyamatos beszédgyakorlásra,
- képessé tenni a gyermeket, hogy másokat is meghallgasson,
- a gyermek szókincsének folyamatos bővítése,
- a beszéd színvonal emelése, nyelvi kifejezések használata,
- beszédhibás gyermekek szakemberhez irányítása

V. KIEMELTEN A MOZGÁSPROGRAMRÓL

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Az óvodás gyermekek szeretnek mozogni, tevékenykedni.

Célunk

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése,
- a mozgás megszerettetése,
- az esztétikus mozgás kialakítása,
- a természetes nagymozgások – járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás – fejlesztése,
- az egyéni képességek fejlesztése,
- a testi képességek rendszerének (koordinációs és kondicionális képességek – erő, gyorsaság, állóképesség –, ízületi lazaság) fejlesztése,
- az összerendezett, harmonikus mozgás megalapozása,
- a felfrissülés biztosítása.

Feladatunk

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése,
- mozgásszükségletük kielégítése,
- egészségük megőrzése, megóvása,
- nagy- és finommozgásuk fejlesztése,
- egyensúlyérzékük fejlesztése,
- izomérzékelésük fejlesztése,
- térérzékelésük fejlesztése,
- szem-kéz, szem-láb koordináció, keresztcsatornák erősítése,

- ritmus-, iram- és tempóérzékük fejlesztése,
- testsémájuk fejlesztése,
- mozgáskultúrájuk alakítása,
- helyzetfelismerésük, a döntés- és az alkalmazkodóképességük fejlesztése,
- egész személyiségük fejlesztése.
- rendellenességek megelőzése – lábboltozat, hátizom, hasizom erősítése.

Képességek fejlesztése:

- kognitív: észlelés (vizuális, tapintásos, mozgásos), gondolkodás (problémamegoldás mozgás közben), emlékezet, figyelem,
- kondicionális képességek: erő, állóképesség, gyorsaság,
- koordinációs képességek: egyensúlyozás, téri tájékozódás, mozgásészlelés, reakció, ritmus,
- kommunikációs képességek: verbális értés, beszéd-mozgás összhangja,
- oldalisági dominancia,
- matematikai jellegű képességek: számosság, névutók, számlálás, összehasonlítás

Testtudat fejlesztése:

- testképfelnevelés tükör használatával és izometriás gyakorlatokkal (pl.: tolás, húzás, feszítés),
- testfogalom-fejlesztés tükör előtt, több érzékszerv bevonásával,
- testséma fejlesztés utánzó mozgással, gesztus játékokkal.

Jellemvonások kialakítása:

- akarat, bátorság, önuralom, közösségi érzés, alkalmazkodóképesség, döntési képesség, gyors reakció.

A mozgásfejlesztés tartalma

A természetes nagymozgások fejlesztésére kell a hangsúlyt fektetni.

Járásgyakorlatok, Futásgyakorlatok, Ugrásgyakorlatok, Dobásgyakorlatok, Támasz- és függésgyakorlatok, Egyensúlygyakorlatok, Labdagyakorlatok.

A mozgásos tevékenységek, játékok megkedveltetését a mindennapi testnevelések alkalmával kezdjük. A bátortalan, visszahúzódó gyereknél kivárjuk, amíg bekapcsolódik a többiek játékába. Minden mozgást bemutat, bemutattat az óvodapedagógus, és azt magyarázattal kíséri. Kiemelt fontosságú ebben az életkorban a nagymozgások fejlesztése, változatos kézi szerek használata.

A játékok kiválasztásánál előnyben részesítjük a szerepes-utánzó és futó játékokat.

Biztosítjuk, hogy a gyermek választhasson az elvégzendő gyakorlatok közül bátorsága, ügyessége szerint – kudarckerülés, differenciált bánásmód –, és egyénileg mindenki a neki szükséges segítséget megkapja.

Lehetőséget biztosítunk mozgásos tevékenységre a nap bármely szakában udvaron, csoportszobában, előtérben, hogy gyerekek kipróbálhassák erejüket, ügyességüket balesetveszély elkerülése mellett, spontán vagy tervezett formában.

Speciális lábboltozatot erősítő gyakorlatokat, gerinctornát, gimnasztikai gyakorlatokat, testnevelési játékokat mindhárom korcsoportban, a gyermekek fejlettségéhez, a csoport összetételéhez igazodva építjük be a mozgásfejlesztésbe.

A legtöbb időt a sokmozgásos testnevelési játékokra fordítjuk, melyek helyettesíthetik a gimnasztikát és a főgyakorlatot is. A tervezésnél törekszünk arra, hogy a mozgásfejlesztés játékba ágyazottan valósuljon meg. A választott játékok segítsék a folyamatos gyakorlást, a „kiesés” ne jelentsen végleges kiállást (valamilyen feladattal visszaállhasson a kisgyermek).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermekek szeretnek mozogni,
- nagymozgásuk összerendezett, harmonikus, megfelelő ritmusú,
- finommotorikájuk, szem-kéz, szem-láb koordinációjuk összehangolt,
- testtartásukra jellemző az egyenes hát, domborodó mellkas,
- képesek keresztező mozgások végzésére,
- egyensúlyérzékük megfelelően fejlett,
- a térben tájékozódnak, ismerik az irányokat, a névutókat, a verbális feladatokat térben lemozogják,
- testtudatuk kialakult, ismerik testüket, tudják azok funkcióit,
- cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak,
- betartják a szabályokat a különböző ügyességi játékok, csoportos, sor- és váltóversenyek játszásakor.

VI. KIEMELTEN A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE- KÖRNYEZETVÉDELEM

A gyermek fejlődését:

- a genetikai adottságok,
- az érés törvényszerűségei,
- a környezet hatások együttese határozza meg.

A külső világ tevékeny megismerése a nap egészét átható folyamat, amely szoros

kapcsolatban áll minden nevelési területtel és gyermeki tevékenységgel, elősegítve a természeti, tárgyi és emberi környezethez fűződő érzelmek, kapcsolatok, ismeretek alakulását (és a társadalomba illeszkedést).

Célunk:

- a szűkebb és tágabb környezet megismertetése;
- a nemzeti értékeink, hagyományaink, szokásaink, ünnepeink, tárgyi kultúra átörökítése;
- a helyszínek tudatos felkutatása a sokoldalú tapasztalatszerzés érdekében;
- az érzékelés, észlelés, a motoros tapasztalatszerzés és a kommunikáció egységének erősítése;
- a környező világ mennyiségi, formai és kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása;
- a gyermekek életkoruknak megfelelő ismeretek birtokában biztonságosan tájékozódjanak és igazodjanak el az őket körülvevő környezetben;
- a gyermekekhez közel álló, családban is előforduló néphagyományok ápolása;
- intézményi hagyományok ápolása, megújítása;
- az intézmény jó hírének megőrzése a környezeti nevelés szempontjából.

Feladatunk:

- a megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása;
- a fenntarthatóság alapelveinek megalapozása, a Zöld Óvoda kritériumok alapján való működés biztosítása;
- minden lehetőség kihasználása a gyermeki képességek (kognitív, kommunikatív, pszichomotoros) fejlesztése érdekében;
- lehetőségek biztosítása a kulturált élet és az elvárt viselkedési szabályok és az erkölcsi normák gyakorlására;
- hagyományok ápolása csoport és intézményi szinten.

A környezeti nevelés épít a gyermek érzelmvezéreltségére és holisztikus látásmódjára. A külső világ tevékeny megismerése részterületeinek tartalma óvodás korban

Társadalmi és természeti környezet megismerése, matematikai tapasztalatszerzés

A gyermekek

- Rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a **családról**, a családtagokról, az egymáshoz fűződő viszonyokról, az együttélés tapasztalatairól, a család szükségleteiről, a családtagok otthoni munkájáról, a családban betöltött szerepekről.

- Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető **felnőttek foglalkozásairól**, látogassanak el néhány munkahelyre, ahol megfigyelhetnek munkafolyamatokat, technikai eszközöket, gépeket.

- Legyen tapasztalatuk az orvos, a védőnő, a betegellátás feladatairól, ismerjék a gyógyszerek használatát, a balesetmegelőzést.
- Legyenek képesek megnevezni az emberi **testrészeket**, ismerjék és gyakorolják tisztántartásukat, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét.
- Ismerjék a **közlekedési eszközöket**. Ismerjék a megkülönböztető jelzést használó járműveket. Tudják rendszerezni a közlekedési eszközöket különböző szempontok szerint (pl. vízi, légi, szárazföldi vagy teher-, személyszállító).
- Ismerjék a **gyalogos közlekedés** szabályait, a közlekedési eszközökön a helyes viselkedési szabályokat.
- Ismerkedjenek meg Óbuda természeti és épített környezetével, nevezetességeivel, látogassanak el **múzeumokba**, ismerjék a helyes viselkedési szabályokat.
- Figyeljék meg a **napszakokat**, ismerjék az egyes napszakokban ismétlődő tevékenységeket.
- Figyeljék meg az **évszakok** változásait. Tanuljanak meg gyönyörködni az évszakok szépségeiben, színeiben. Ismerjék az évszakok időjárását, jelenségeit (borús, szeles őszi idő, dér, zúzmara, jégvirág, jégcsap, különböző csapadékok).
- Ismerjék az időváltozáshoz kapcsolódó népi megfigyeléseket.
- A kiválasztott területen figyeljék meg az **évszakováltozások hatását** a növény- és állatvilágra (rovarok élete, vonuló madarak, madáretetés, növények).
- Gyűjtsenek** magvakat, terméseket és a természetben található, érdeklődésüket felkeltő kincseket a természetsarokba. Rendszerezze azokat különböző szempontok szerint.
- Ismerjenek különböző évszakokban érő **gyümölcsöket és zöldségeket**. Legyen alkalmuk a gyümölcsökkel, zöldségekkel termőhelyén ismerkedni, például almaszedés. Szerezzenek tapasztalatokat alakjukról, ízükről, színükről, illatukról. Használják fel különböző módon az egyes zöldségeket, gyümölcsöket (egyék nyersen, készítsenek zöldség-, illetve gyümölcssalátát, süssenek süteményt).
- Végezzenek a természetsarokban **megfigyeléseket** vízzel, hóval, levegővel, talajjal, növényekkel:
  - o **hajtassanak** különböző növényeket,
  - o **csíráztassanak** magvakat,
  - o figyeljék meg néhány állat életét – gilisztafarm, csiga, botsáska,
  - o ismerkedjenek a **gyógyfüvekkel és gyógyteák** ízével,
  - o ismerjenek különböző **virágokat** – színüket, illatukat.
- Ismerkedjenek az **állatvilággal** külső helyszíneken is:
  - o csoportosítsák az állatokat élőhelyük, táplálékuk, jellemző tulajdonságuk szerint,
  - o csoportosítsák az állatokat
  - o **gondozzanak** a természetsarokban állatokat,
  - o tanulják meg tisztelni és szeretni a növény- és állatvilágot,
  - o ismerjék meg a **természetvédelem és az állatvédelem** fontosságát (veszélyeztetett, kihalt állatok, növények).
  - o ismerkedjenek a **környezetvédelem** fontosságával, például zajártalom, por megfigyelése, kipufogógázok,

o ismerjék meg a víz alatti élet szépségét – Állatkert,
o ismerjék meg a föld alatti világ szépségét – barlanglátogatás,
o látogassanak el könyvtárba, ismerjék meg a könyvek sokféleségét, fontosságát,
o látogassanak el iskolába, ismerkedjenek az ott folyó munkával, az iskolások életével.

Hasonlítsanak össze, válasszanak szét tárgyakat, személyeket, halmazokat különböző szempontok szerint.

Ismerjék a magasabb-alacsonyabb, ugyanolyan magas, hosszabb-rövidebb, ugyanolyan hosszú, szélesebb-keskenyebb, ugyanolyan széles, nehezebb-könnyebb, ugyanolyan nehéz fogalmakat.

Rendezzenek sorba tárgyakat, személyeket, halmazokat, mennyiségi tulajdonság, szubjektív rendezési szempontok, szabályok szerint.

Ismerjék a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát, becsléssel, párosítással legyenek képesek különböző halmazok mennyiségét meghatározni.

Halmazok elemeit számlálják 0–20-ig, képezzenek halmazokat hozzáadással, elvevéssel, ugyanannyivá tétellel.

Ismerjék a sorszámokat.

Szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében:

o hozzanak létre síkbeli alakzatokat különböző síkidomokból,

o hozzanak létre építményeket különböző testek felhasználásával,

o ismerjék az irányokat és a helyeket kifejező névutókat.

Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége

tudja lakcímét, szülei pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét,

tudja születési helyét és idejét,

ismeri a környezetében lévő néhány intézmény – például bölcsőde, iskola, orvosi rendelő rendeltetését,

felismer néhány feltűnő összefüggést a tárgyak, jelenségek között,

gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában,

ismeri a közlekedési eszközöket,

ismeri az állatvilágot, s annak egyedeit képes csoportosítani különböző szempontok szerint,

kialakulnak az állatokhoz fűződő pozitív érzelmei,

testrészeit az emberi test felépítésének megfelelően felsorolja és ismeri,

igényes teste tisztaságára,

felismeri a napszakokat, használja az alapvető időbeli relációkat,

különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket, jelenségeiket,

ismeri a növény fogalmát, a növénygondozást, növények életét, fejlődésük feltételeit,

kialakulnak a növényekhez fűződő pozitív érzelmei,

ismernek gyümölcsöket, zöldségeket, azok fogyasztásának szabályait,

kialakulnak azok a viselkedési formák, pozitív attitűdök, melyek a természeti és társadalmi

környezet megőrzéséhez, védelméhez szükségesek,

- szóincse ennek megfelelően gazdagodik, beszédfejllettsége ezáltal fejlődik, értelmük tágul,
- szívesen vállalkozik problémák megoldására,
- érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat,
- össze tud mérni halmazokat becsléssel, párosítással,
- elő tud állítani különféle elemekből többet, kevesebbet, ugyanannyit,
- a tárgyakat meg tudja számlálni 20-ig,
- képes geometriai tulajdonság szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni,
- ismeri az irányokat,
- érti és követni tudja a helyeket kifejező névutókat.

VII. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

Programunk nevelési céljának megfelelően a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezünk. Az óvodapedagógusok alapvető feladata a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása építve a gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. Tervezéskor azt is figyelembe vesszük, hogy a gyermekek fejlődési üteme eltérő.

A nevelés és a tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon három hónaponként gondoljuk át, de a konkrét tervezés hetes, hónapos időszakban történik.

A gyermeket foglalkoztató élmények, tapasztalatok részei a nevelésnek és az óvodapedagógus felhasználja tervező munkája során. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és a közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

A rövid időszakot átfogó tervezés lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktívan hat egymásra. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelése, hanem több alkalommal, sokoldalúan különböző nézőpontokból való megközelítés a cél. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés segítségével valósítunk meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógus számára. Igen fontos, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált feladatok adásához.

VIII. A FEJLESZTÉS MÓDSZERE

A kitűzött nevelési célokat és feladatokat osztott csoportokban valósítjuk meg. Az óvodapedagógus dönti el, hogy kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretében kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a foglalkozás formáját a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg. A világban eligazodni készülő gyermekek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg az, hogy minél több tapasztalatot szerezzen környezetében az óvodás. Az óvoda feladatai közé tartozik a jó képességű gyermekek felismerése és fejlesztése. A gyermekek aktivitásra, a problémák meglátására, és kifejtésére, valamint azok megoldására neveljük. Az óvodában mindig elegendő időt biztosítunk a cselekvésre és tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontot a nevelőmunka további tervezéséhez.

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelel tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

– feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kintartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

X. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Általános elvek

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

Konkrét feladataink a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésével kapcsolatban:

- a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

- külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- az óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, gyógypedagógus, terapeuta segíti,
  - a fejlesztő szakember együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
  - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
  - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
  - segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk (az óvoda lehetőségeihez mérten) mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.
- minden sajátos nevelési igényű gyermek anyaga tartalmazza a szakértői bizottság által előírt fejlesztési területek egyéni fejlesztési tervét, és a törvény által előírt dokumentációt
- rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
- az óvoda pedagógusait, pedagógiai munkát segítő alkalmazottakat és a szülőket megfelelően tájékoztatjuk a sajátos nevelési igényű gyermek közösségekben tanúsított magatartásáról, a fejlődés üteméről és irányáról, és viselkedésük sajátos jellegzetességeikről.

XI. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYBŐL EREDŐ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- Biztonságosan, egyéni képességeikhez mértén sajátítsák el a csoport és az óvoda szokásrendjét.
- Ismerjék meg az alapvető játékokat. Legyenek képesek rövid ideig átéléssel játszani. Válasszanak maguknak játékeszközt, használat után tegyék helyre. Tudjanak egyszerű építményt készíteni. A szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékaikban.
- Ismerjenek verseket, mondókákat, dalokat, szívesen hallgassanak mesét.
- Maguktól is kapcsolódjanak be az óvónő kezdeményezéseibe, a közös játékba, mozgásba, kézműves tevékenységekbe. A tanulási folyamatban közreműködő részvételüket biztosítjuk egyéni képességüknek és fejlődési ütemüknek megfelelően.
- Az integrált nevelés folyamatában a prevenció (megelőzés), a korrekció (javítás, korrigálás), és a kompenzáció (a kiesett funkciók mással való segítése) nevelési feladatainkat sérülés specifikusan, egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.
- A kommunikáció és elemi szociális viselkedés kialakítása, a viselkedésproblémák kezelése. Alakuljon ki bennük a társakkal szembeni segítőkészség, tudják megfogalmazni kéréseiket, kívánságaikat a környezetük felé.
- Fejlődésbeli elmaradások korrekciója, korai elemi készségek és kognitív funkciók kialakítása.

Meggyőződésünk, hogy a gyermeket körülvevő felnőttek legfontosabb dolga az egészséges környezet biztosítása, a szabad mozgás és a játék feltételeinek megteremtése, az odafordulás, rá figyelés, kérdéseire való válaszolás. Mindezek közvetetten segítik az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások kialakulását, fejlődését.

Alapvető feladatunk a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, a test – lélek – szellem harmóniájának megteremtése.

XII. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A hátrányos helyzetű gyermekek a közösségbe kerülve gátlásokkal küzdenek, szorongók, nehezen kommunikálnak, konfliktushelyzetben többnyire agresszívan reagálnak. Nem ismerik saját képességeiket, érzelmeiket, nehezen értelmezik társaik viselkedését, feléjük forduló jelzéseit.

A beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek szocializációját segítő tevékenységek: játék, drámajáték, azonosulásra épülő játék, kapcsolatteremtő játék, kreatív tevékenységek.

Társas kapcsolatok alakítása, tapasztalatszerzés az egymással törődésről. Páros szituációs játékok.

A közös mozgás öröme, mozgásfejlesztő eszközökkel, óvónő által irányított mozgásos játékokban.

Az énekes játékok a hallás-, és ritmusérzék fejlesztés mellett a különböző érzelmek átéléséhez is segítséget adnak.

Népmeséink nevelő hatású, én-erősítő példát, erkölcsi irányt adnak.

3 – 5 éves korban a hátrányok „felmérése” a napi tevékenységek során történik.

Fontos elvünk, hogy a bármilyen ok miatt társaitól fejlődésben elmaradt gyermek fejlesztése, korrekciója egészséges társaival együtt, egyéni bánásmóddal történjék. A felzárkóztatás fontos eleme az életkorra leginkább jellemző utánzásos tanulás, a társak példája.

Óvodánk alapító okiratának megfelelően vállaljuk a magatartási-, tanulási- és beszédzavarral küzdő, valamint – szakértői vélemény alapján – a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését – megfelelő szakember irányításával. A gyógypedagógiai, illetve logopédiai fejlesztés alkalmait kivéve ők is minden idejüket társaikkal együtt töltik.

A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységről a gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít, foglalkozási naplót

vezet. Az óvónők az ő szakmai irányításával – a szakértői vélemény javaslati és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei figyelembe vételével – az óvodai élet keretei között segítik a gyermek beilleszkedését, fejlődését.

A különböző hátrányok kompenzálásának legfőbb eszköze a mozgás, **a szenzoros, integrációs mozgásterápia**, amely a gyermek belső késztetéseire, motívumaira épít.

Iskolakezdés előtt – a szülők egyetértése esetén – a Nevelési Tanácsadó gyógypedagógusának irányításával csoportos szűrést végzünk, amelyet szükség szerint egyéni vizsgálat követ.

A logopédus segítségével a beszédhibák javításában általában a gyermekek 5. életéve után vesszük igénybe – súlyosabb probléma esetén korábban is.

Minden gyermek „ügyes” valamiben. Sokoldalú, önkifejezésre lehetőséget adó tevékenységek által segítjük önbizalmának fokozását, figyelemzavarának feloldását, önkontrolljának, önismeretének erősítését, a folyamatos egyéni motiváció fenntartását. Ezek legfőbb eszköze is a mozgás és a társas közösségi játékok (énekes- és szabályjátékok).

XIII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása nem összemosható, egymással nem helyettesíthető, jól elkülönített fogalmak, amelyek egyben egymást kiegészítő célokat jelölnek meg. Az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is. Az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel. Esélyegyenlőség érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha mindkét cél egyszerre teljesül, az adott védett csoport tényleges résztvevővé válik.

Az óvodákban is ki kell alakítani:

- megkülönböztetés tilalmát, egyenlő bánásmódot,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- a társadalmi szolidaritás kialakítását.

A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik nevelési-oktatási intézmények pedagógiai tevékenységéhez. Összefügg azzal, hogy az óvodában olyan légkört, pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.

A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsa a fejlődéséhez szükséges feltételeket lehetőségeket – a gyermek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.

Óvodánkban az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is felvesszük. 2012-ben felvállaltuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését is, ami azóta szerves része nevelőmunkánknak.

Az óvodai csoportokba járó, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek (a gyerekek 10%-a), és szüleikkel való együttműködés semmiféle problémát nem jelent az óvoda dolgozói számára.

Magánóvoda révén hátrányos helyzetű gyermekek nem jelentkeznek.

Sajátos nevelési igényű gyermekeket az életkoruknak megfelelő csoportban helyezünk el. Átlagosan a csoportokban 1-2 sajátos nevelési igényű gyermekünk van.

Az óvoda alkalmazotti közössége a lehetőségeken belül mindent megtesz az esélyegyenlőség csökkentése érdekében.

Az óvodavezető feladatai:

- A feltételek megteremtésével biztosítani a helyi nevelési programhoz, valamint az óvoda szociokulturális hátteréhez igazodó gyermekvédelmi munka színvonalas megvalósítását.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi felelőssel, az óvodapedagógusokkal.

- Annak elbírálása, hogy szükséges-e külső szakember segítségét kérni.
- Beutalás pedagógiai szakszolgálathoz.

Óvodapedagógusok feladatai:

- A család és a gyermek mielőbbi megismerése.
- Előzetes tájékoztató látogatás az óvodába jelentkező gyermekeknel.
- Felvétel után az adott csoport óvónője szükség esetén konzultál a gyermeket ismerő orvossal, védőnővel, speciális intézményekkel.
- Szükség esetén kéri az óvoda gyógypedagógusait (fejlesztő, logopédus), pszichológusát, hogy vizsgálja meg a gyermeket, határozza meg a következő lépéseket, esetleges szakszolgálat megkeresését.
- Szülővel való konzultálás a gyermek fejlettségi szintjével kapcsolatban.
- Szülői értekezleten gyermekápolással, gyermekgondozással és gyermekneveléssel kapcsolatos előadások szervezése.
- Probléma jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.

XIV. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Az óvoda gyermekvédelemhez kapcsolódó óvó-védő személyes gondoskodás keretében a gyermekek, napközbeni ellátását végzi.

Veszélyeztetettség: olyan állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését akadályozza.

A gyermek joga: hogy állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, nevelésben, oktatásban részesüljön. Emberi méltóságát, és jogait tiszteletben kell tartani.

Az óvoda együttműködik:

- a.) gyermekjóléti szolgálattal;
- b.) gyermekvédelmi feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal;
- c.) ha szükséges, önkormányzatnál pénzügyi ellátások kezdeményezése;

d.) tanévkezdéskor a szülőket tájékoztatni kell a helyi Gyermekvédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről.

Kérjük a szülőket, hogy minden az óvodát érintő lényeges családi eseményről tájékoztassanak bennünket (válás, gyermekelhelyezés stb.).

Írásban engedélyeztetjük a szülőkkel minden tanév elején arról, hogy gyermekét az óvoda területén kívüli programokra elvihetjük (kirándulás, séta, úszás, színházlátogatás stb.), illetve kik azok a személyek, akik az óvodából elvihetik a gyermeket.

Az intézményben közzé tesszük a következő elérhetőségeket:

- gyermekjóléti szolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat
- gyermekek átmeneti otthona

XV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes

óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Napirend

Napirendünk a gyermekek, szülők igényeire, a helyi sajátosságokra alapozva elősegíti a helyes életritmus kialakulását. Életkorhoz, évszakhoz igazított, rugalmas, tág időkeretben a gyermekek szükségleteit figyelembe véve valósulnak meg programunk tartalmi elemei. Játékba integrálódnak a tevékenységek, játékidőbe ágyazódnak a kötetlen foglalkozások és az általunk tervezett fejlesztő tevékenységek.

Tevékenységek	3-4 évesek	5-6-7 évesek
	<i>Foglalkozási időszak</i>	<i>Foglalkozási időszak</i>
Játék, gyülekező, egyéb szabadon választott tevékenység kötetlen és kötelező foglalkozások, napi testnevelés, reggeli, tisztálkodás, gyümölcsevés, udvari játék	7:00– 11,45-ig	7:00 – 12,15-ig
Előkészületek ebédhez, ebéd, tisztálkodás	11,45 – 12,30-ig	12,15 – 12,45-ig
Mese, csendes pihenő	12,30 – 15,00-ig	12,45 – 15,00-ig
		egyéni igény szerinti alvás 6 éves kor felett
Ébresztő, uzsonna	15,00 – 15,30-ig	15,00 – 15,30-ig
Játék hazamenetelig	15,30 – 17.00-ig	15,30 – 17.00-ig

Egyéb kiegészítő foglalkozásokat, (úszás, nyelvoktatás, néptánc, karate, szenzomotoros torna, zeneovi stb.) megfelelő számú érdeklődő mellett fakultatív szolgáltatásként szervezünk, és tartunk heti rendszerességgel. A gyermekek számára rendszeres úszást vezetünk be, a vízhez szoktatás és az úszás alapjainak elsajátítása céljából.

ÉTKEZÉSEK:

8.00-9.00 folyamatos reggeliztetés

10.00 zöldség-gyümölcs

12.00 – 12.45 ebéd

15.30 uzsonna és gyümölcs

Heti rend

A heti rend is a folyamatosságot, rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, lehetőséget ad az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend másképp alakul év elején és a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején laza,

rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze. Az iskolai életre való felkészítés a heti rend és a napi rend pontosabb betartását helyezi előtérbe.

A heti rend összeállításának fontos szempontja, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek meghallgatására. A rugalmasság, a helyzetekhez való alkalmazkodás lehetővé teszi, hogy a gyermekek életének észrevétlen szabályozója legyen a heti rend.

A heti rend összeállítása az óvodapedagógus feladata, ez a heti rend általánosságban és egy módon foglalja össze a feladatokat. Az adott óvodai csoport és a gyermekek képességeinek figyelembevételével a foglalkozások helyei és időkeretei is megváltoztathatók.

XVI. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészségnevelés fő feladata a gyermekek egészségben való megtartása, szervezetük edzése, a stressz hatások feldolgozására való felkészítés. Mindez a mindennapos gondozó-nevelő munka elválaszthatatlan része, és folyamatos tennivalója.

Az egészségnevelő munkában a hangsúly tehát az egészséges magatartás kialakítására (fejlesztésre, edzésre, életmód alakításra), a betegségek megelőzésre irányul.

Egészségnevelés fő területei:

- az élet és testi épség védelme
- az egészség védelme, és fejlesztése, egészséggondozás
- az egészséges táplálkozás biztosítása
- elegendő mozgáslehetőség és játéklehetőség, rendszeres testedzés
- a világ tevékeny megismerése
- értelmi, érzelmi fejlesztés

Az egészségvédelem, mint általános nevelési elv, átfogja az óvodai nevelés minden mozzanatát. Nem lehet az óvodai életnek egyetlen pillanata sem, amelyben ne válnék

kötelező erejűvé az óvoda- pedagógusok és az óvoda dolgozói számára az élet, a testi épség és az egészség megvédése.

Az óvodában az egészségnevelés egyik legfontosabb része a személyi higiéné kérdése. Kiemelten fontosnak tartjuk a gyermekeknél a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítását. Ezt az igényességet, feltételes reflexként kell kialakítanunk a gyermekben, hiszen bőrünk véd a fertőzésekkel szemben, és ki van téve a szennyeződéseknek. A kéz alapos megtisztítása az első legfontosabb higiénés előírás, amit a gyerekekkel el kell sajátíttatnunk már kicsi koruktól kezdve. Fontos, hogy erre az óvodában és otthon is nagyon odafigyeljünk, hiszen így elkerülhető, megelőzhető a betegség. Természetesen, a személyi higiénéhez tartozik a minden napi fürdés is, Érdemes a csípéseket, sebeket naponta megvizsgálni, valamint kullancs ellen is átvizsgálni az egész testet. Nagyon fontos az évszaknak megfelelő bőrápolás gyermekeknél is,(télen arckrém szárazság ellen, nyáron napsugárzás ellen)

A fogmosás fontos, hogy a napi rutin része legyen.

Az egészség megőrzéséhez elmaradhatatlan a megfelelő öltözködés is. Az öltözködés testünk hőszabályozásának mesterséges formája, valamint véd a szennyeződésektől és mechanikai hatásoktól is. Mindig rétegesen öltöztessük a gyereket.

Az egészségmegőrzéséhez elengedhetetlen a higiénian kívül a megfelelő mennyiségű és minőségű táplálkozás, alvás és mozgás.

Óvodánkban változatos mozgásformákat építünk be a napirendbe. Minél korábban megismerkednek a gyermekek a különböző mozgásformákkal, annál nagyobb hatást érünk el a koordinációs képességük, erőnlétük, ritmusérzékük, kitartásuk fejlődése terén, s talán rejtett tehetségük is idejében napvilágra kerülhet!

Egészségneveléssel és környezeti neveléssel kapcsolatos elvárások, intézkedések:

Az óvodás gyermekek egészségének megóvása érdekében lázas, beteg, kiütéses gyermek az óvodában nem tartózkodhat. Betegség gyanúja esetén az óvónők telefonon értesítik a gyermekek szüleit, akik haladéktalanul kötelesek gyermekük orvosi vizsgálatáról gondoskodni. Betegséből felgyógyuló, betegség gyanújával hazaküldött gyermek csak orvosi igazolással jöhet óvodába. Ennek hiányában a gyermeket az óvónők nem vehetik át. A betegségek elbírálásával, annak tudomásul vételével

kapcsolatban írásbeli megállapodás született, melyet minden tanév elején a szülőknek újra és újra aláírásukkal kell nyugtázni.

A szülő köteles jelenteni, ha a gyermek családjában fertőző megbetegedés fordul elő. A gyermek fejtetvessége esetén a szülő köteles gyermekét hazavinni és fertőtleníteni.

Az óvodában a gyermekeknek gyógyszert, gyógyhatású készítményt adni tilos. Kivétel életmentő gyógyszerek (allergia, magas láz csillapítása). Biztosítani tudjuk azoknak a gyerekeknek is az ellátását akik valamilyen speciális ellátást igényelnek. **(tej – tojás – liszt allergia - diabetes)**

Az óvoda védőnője, fejlesztő pedagógusa és logopédusa a gyermekek fejlődését nyomon követi és az ezzel kapcsolatos szűrővizsgálatokat végez. Amennyiben a vizsgálatot végző személy a gyermeket további vizsgálat céljából szakemberhez küldi, a szülő köteles erről gondoskodni.

Óvodánk működését gyermek pszichológus segíti, aki igény szerint bejár a csoportokba, a nevelőket, gyermekeket ismeri, ezért nagy bizalommal irányítjuk a szülőket hozzá.

A gyermekek rendszeres gyógyszeres kezelését csak orvosi javaslatra vállaljuk.

A balesetek megelőzése érdekében az óvodába a gyermekek nagy értékű tárgyakat, eszközöket, valamint az egészségüket és testi épségüket veszélyeztető eszközöket nem hozhatnak. (CD, telefon, pénz, különféle játék, szűrő vágó eszköz, gyufa) Fülbevalón kívül más ékszerek viselése a napi tevékenységek során balesetveszélyes helyzeteket idézhetnek elő, ezért kérjük ezeket mellőzni szíveskedjenek. Amennyiben a gyermeknél ilyen tárgyakat, eszközöket találunk, azt az óvónő megőrzésre átveszi, és a szülőnek átadja. Az otthonról behozott eszközökért az óvoda felelősséget nem vállal. Az óvoda területére szülők, vagy hozzátartozók által behozott tárgyakért, eszközökért felelősséget nem vállalunk.

Orvosi ellátást igénylő baleset esetén az óvónő azonnal értesíti az óvoda vezetőjét, a szülőt és elsősegélynyújtás után haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket. (orvoshoz szállítás, mentő hívás)

Nevelési programunkban kiemelt feladatnak tartjuk az egészséges életmód szokásainak kialakítását, ezért:

- a gyermekek az óvodában praktikus és kényelmes ruhákban tartózkodjanak,
- cipőjük olyan legyen, amely tartja a bokájukat, megfelelő méretű és jól szellőző,

- valamennyi ruhadarabjuk és cipőjük legyen jellel ellátva,
- az udvaron az időjárásnak megfelelő játszóruha szükséges, amelyben homokozni, mozgásfejlesztő eszközöket használni, esetenként szánkózni is lehet,
- a csoportszobákban külön benti ruha és cipő használatos,
- kérjük, hogy a ruhazsákban minden gyermeknek legyen pótruhája (póló, rövidnadrág, zokni, fehérnemű)

Óvodánkban a HACCP előírásainak megfelelő élelmezésbiztonsági előírások vannak életben. A csoport szokásainak megfelelően megünnepeljük a gyermekek születésnapját, névnapját. A gyermekek születésnapjához csak zárt csomagolású élelmiszereket fogadhatunk el a vásárlást igazoló blokkal együtt.

Az óvoda területén a gyermekek nassoltatása, egyéni étkeztetése otthonról hozott étellel (csokoládék, túró-rudi, banán, innivaló stb.) a többi gyermek előtt nem etikusan és zavarja az óvoda tisztántartását.

Ha az óvónő a szülőnek vagy hozzátartozónak átadta a gyermeket, a gyermek magatartásáért, viselkedéséért, testi épségéért a szülő vagy hozzátartozó a felelős. Az óvodában akkor is elvárjuk a gyermektől az óvodában kialakított szokás-szabály rendszert, viselkedési és magatartásnormákat, ha a gyermek már a szülő vagy hozzátartozó felügyelete alatt van. A gyermekek, szülei vagy hozzátartozói saját csoportjuk, öltözőjük, mosdójukon kívül az óvoda egyéb helyiségeiben csak engedéllyel tartózkodhatnak. Kérjük a szülőt, hozzátartozót, miután a gyermeket az óvónő átadta, ne engedje felügyelet nélkül a folyosókon, mosdóban, udvaron szaladgálni. Ezek a helyzetek napközben sincsenek a gyermekek számára megengedve, és nincs jó hatással a többi - még óvónői felügyelet alatt álló gyermekekre.

Megkérjük a szülőket, hogy ha a gyermekét átöltöztette, a gyermek szekrényét, ruháit, cipőit rendezetten, a gyermek számára is követendő mintaként hagyja. A mosdó, öltöző tisztaságára ügyelni a szülők vagy hozzátartozók kötelessége is.

A szemetet kérjük a kihelyezett szeméttárolókba dobni!

Az óvoda egész területén tilos a dohányzás és a szeszes ital és a drog fogyasztása!

A balesetek elkerülése érdekében az alábbi balesetvédelmi szabályok betartása szükséges:

- az óvoda kapuját, felnőtt nyitja és zárja!
- A folyosókat mettlachi burkolattal látták el, vizes lábbelivel megcsúszhatnak rajta!
- Az épületen belül csak sétálva közlekedhetnek a gyermekek. (Futni tilos!)
- Az udvari játékokat, tornaszereket csak felnőtt felügyeletével használhatják a gyermekek!
- A tornaterembe, udvarra csak felnőtt felügyeletével mehetnek az óvodások!
- Konyhába, mosókonyhába szülő, gyermek nem léphet be!
- Elektromos árammal működő gépekhez, riasztórendszerhez gyermek nem nyúlhat!
- A gyermekek otthoni játékainak behozatala nem tiltott, de használata közben keletkezett károkért felelősséget nem vállalunk.

XVII. AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI AZ ÓVODAI ÉLET DOKUMENTÁLÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

- negyedéves, heti- tervkészítés
- csoportnapló vezetése
- felvételi és mulasztási napló naprakész vezetése
- heti rend, napi rend összeállítása
- a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelése, dokumentálása

XVIII. SZÜLŐ, A GYERMEK, ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK A FORMÁI

Az óvoda és a család

A családban és az óvodában nevelkedő gyermekért mind a két környezet felelős. Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni. Az óvoda és a család kapcsolatában legfontosabb a gyermek, az ő

érdeke határozza meg az együttműködés formáit és tartalmát. A család, amikor kiválasztja a mi óvodánkat gyermeke számára, megtisztel bennünket bizalmával. Ennek a bizalomnak tudatában fordulunk a család felé. Magabiztos szaktudással, korrekt, kulturált és toleráns kapcsolatteremtő magatartással naponta bizonyítanunk kell, hogy intézményünk számukra a lehető legjobb választás volt.

Feladatunk a családok megismerése, nevelési szokásait előítélet mentes feltárása. A beszoktatási idő hosszúságát és módját (anyával, apával, nagyszülővel) az egyéni szükségletekhez igazítjuk. Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolatban valósul meg. Az óvónő tájékoztatja a szülőket, mi történik az óvodában. Megismeri a családok életmódját, a gyermekek helyét a családban.

Az óvodás korosztály szakemberei mi vagyunk. Ismereteink egy részét közérthető formában meg kell osztanunk a családokkal. A napi találkozásokon a gyermekkel, a neveléssel és aktuális feladatokkal kapcsolatos legfontosabb, halaszthatatlan információkat beszéljük meg a szülőkel. Az egyes gyermekkel kapcsolatos (testi, érzelmi értelmi, és szociális fejlődés) jellemzőire mutató megbeszélésekre bármelyik fél igénye alapján, fogadóórán kerül sor.

A család tapasztalatai, információi az egyéni különbségek megértésében nélkülözhetetlenek. A lassúbb értelmi fejlődés, vagy a kiemelt figyelmet igénylő magatartási megnyilvánulás csak a család megismerése, megnyerése, és aktív, őszinte közreműködése esetén enyhíthető. A szülő találjon az óvónőben támaszt és segítőtársat gyermeke fejlesztéséhez.

Szükség lehet arra, hogy az óvónő megpróbálja tapintatosan a szülők nevelési szemléletét közvetve befolyásolni. Fontos, hogy a gyermekét elhanyagoló, vagy nem megfelelő módszerekkel nevelő szülő is érezze, hogy az óvónő vele együtt, az ő egyetértésével kíván neki és gyermekének segíteni. Az együttnevelésben az óvónőnek kell vállalnia a megértőbb, a türelmesebb, érzelmileg elfogadó szerepet.

A kölcsönös kapcsolat kifejezője, ha a szülők kérését, javaslatát, esetleges bírálatát a pedagógus fontolóra veszi. A szülők indokolatlan kéréseit meg kell beszélni a szülőkkal és meg kísérelni a helyes magatartás elfogadtatását.

Az egyenrangú nevelőtársi viszony a kölcsönös alkalmazkodásban is megnyilvánul. A szülő megvárja, míg gyermeke eszik, felébred, elrakja a játékot stb. és utána viszi haza. A szülő kérésére engedi, hogy indokolt esetben később érjen be az óvodába. Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítélet mentesen tudjon közeledni minden családhoz. Fontos, hogy az óvónőt a szülők anyagi, társadalmi helyzete, kultúráltsága a legkisebb mértékben sem befolyásolja elfogadó, megértő magatartásában.

Az együttnevelés módja családonként különböző. Az óvónőnek minden egyes családdal meg kell találnia a kapcsolatteremtés, az együttműködés vagy a segítség legmegfelelőbb módját.

Vannak akikkel az együttműködés kialakításához elegendő az óvónő őszinte érdeklődése a gyermek iránt. A bizalmát ébresztő elfogadó és támaszt nyújtó magatartás többnyire lehetővé teszi, hogy a szülők az óvónővel együtt találjanak megoldást a gyermekükkel kapcsolatos kisebb – nagyobb gondokra.

Fordulhassanak az óvodához olyan problémával is, amit az óvónő még nem észlelt a gyermeknél. Esetleg együtt megelőzhetik a gyermek érzelmi sérülését, vagy fejlődési zavarát. Vannak olyan esetek is, amikor az óvónőnek kell felébreszteni a szülők érdeklődését a gyermek óvodai élete iránt, felajánlva segítségét a szülő nevelési gondjainak megoldásához.

A szülők általában örömmel fogadnak minden tájékoztatást az óvoda életéről és gyermekükről. Az óvónő reálisan tájékoztatja a szülőket. Tisztelje a szülők érzelmeit, tapintatosan közölje mondandóját. A kapcsolat alakulásában lényeges, hogy a szülő bízhatson az óvónő diszkréciójában.

Az óvónő elsősorban saját példájával hat a szülőkre, ahogy szól a gyermekhez, ahogy foglalkozik velük, ahogyan minden gyermek munkáját megbecsüli. Igen fontos, hogy beszél a szülőnek a gyermekéről és a többi gyermekről a szülők bizalmát így tudja megnyerni nem a barátkozás erőltetésével.

Az óvónő gondoskodik róla, hogy a szülők ne legyenek kirekesztve az óvoda hétköznapjaiból. Lehetővé teszik, hogy a szülő belásson a csoport életébe. A szülők csoportban tartózkodásának speciális esete a nyílt nap. Megismerhetik a csoport és benne saját gyermekük óvodai életét.

A komolyabb négyszemközti találkozás a fogadóóra, ahol egy-egy gyermek speciális gondjait vitatják meg. A szülői értekezleteken megismerkednek az óvoda rendjével, elvárásaival, feladataival, elmondhassák gondolataikat, javaslataikat. Az óvónő családlátogatása igen hasznos óvodába lépéskor, de a három év alatt többször is. Az óvoda és a család közeledését segítik a közös programok pl. nőnap, kirándulás, családi játszótér, ünnepi előkészületeknél a közös munkadélután.

Az óvoda és a család kapcsolatában fontos szerepe van a szülői munkaközösségnek. Intézményünkben a szülői szervezet képviseli a családok érdekeit. Működésüket, jogaik érvényesítését a törvényeknek megfelelően biztosítjuk.

Kapcsolattartás formái a szülőkkel:

Szülői értekezletek:

- csoport (évi két alkalommal és szükség szerint)
- közös (összevont a nagycsoportos szülők részére)

A szülői értekezletek időpontját az éves munkatervben előre megtervezzük, a témával együtt. Témaválasztásnál kikérjük a szülői szervezet véleményét is.

Üzenő füzet (minden gyermeknek): Az óvónők rendszeresen vezetik, ahol tájékoztatják a szülőket a gyermekkel kapcsolatos aktuális tudnivalókról.

Elektronikus levelezés: Az aktuális tudnivalókról e-mailben is tájékoztatjuk a szülőket.

Családlátogatás: az új kiscsoportosokat az adott tanévben a csoport óvónői lehetőleg látogassák meg otthonukban. A látogatás időpontját a szülőkkel előre egyeztetni kell. További családlátogatás szükség szerint.

Nyílt nap: csoportonként évi egy alkalommal szervezzük, de a szülők kérése alapján többször is. A nyílt napról előre tájékoztatjuk a szülőket, plakát formájában.

Fogadóóra: mind a szülők, mind az óvodapedagógus kezdeményezése alapján tartható, módját az éves munkatervben rögzítjük.

A szülői szervezet segítségét igényeljük különböző óvodai ünnepélyek (télapó, gyermeknap stb.), kirándulások megszervezésekor, és lebonyolításakor, és az óvodát segítő társadalmi munkák szervezésekor.

A szülőket érintő fontos tudnivalókat a szülői szervezettel történt egyeztetés után az előtérben elhelyezett hirdetőtáblán tesszük közzé.

XIX. ÓVODÁNK KÜLSŐ KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda és a bölcsőde

A kapcsolat a helyi adottságok tükrében alakul. Az együttműködés valódi tartalmat kap, ha az azonos bölcsődéből minél több gyermek érkezik az óvodába. Minden tavasszal látogatást tehetnek az óvónők a bölcsődében, ismerkedhetnek az onnan érkező gyermekekkel.

Az óvoda és az iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését. Az óvoda és az iskola kapcsolatában tartalmi együttműködésében a kölcsönös nyitottság érvényesül.

Az óvónők nevelőpartneri viszony kialakítására törekednek az iskolák pedagógusaival. A kapcsolattartás az óvodai nevelőmunka szerves része. Az óvoda iskola előkészítő munkája akkor sikeres, ha a gyermekek örömmel, bizalommal, és érdeklődéssel várják az iskolát, Ezt segíti elő a gyermekekkel történő iskolalátogatás.

Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesül a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése. Ez biztosítja a gyermekek számára z átmenetet.

Az óvoda vezetője és az óvónők megteremtik minden tanévben annak lehetőségét, hogy a tanítók minél teljesebb képet alkothassanak az óvoda iskola előkészítő munkájáról.

Az együttműködést jól segíti, ha az óvodapedagógusok megismerkednek az első osztályos követelményekkel, a tanítók pedig az óvoda heti és napirendjével, a közösségi szokásokkal, helyi hagyományokkal.

Az óvoda nevelőtestülete feladatának tekinti, hogy ha szükséges az óvoda gyermekközpontú szemlélete, módszerei hassanak a befogadó iskolára. Az óvónő tájékoztatja a nevelőt a gyermekek fejlődéséről egyéni fejlődési ütemükről, az egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól, és a várható beilleszkedési nehézségekről. Az óvónők feladata, hogy fokozatosan alkalmassá tegyék a gyermekeket az iskolai életbe való bekapcsolódásra, a tanulás megkezdésére.

Az óvodavezető dönt az óvónő és a gyermekkel közvetlenül dolgozó szakemberek folyamatos megfigyelésének és tapasztalataiknak alapján, hogy a gyermek megkezdje-e az iskolai tanulást. Döntésének alapja, hogy a gyermekben kifejlődjenek a sikeres iskolakezdés alapvető képességei. Ha úgy ítéli meg, hogy ennek eldöntéséhez kiegészítő vizsgálat szükséges a Pedagógiai Szakszolgálathoz fordul.

A gyermek iskolába kerülése után is tart a kapcsolat, az iskolában az óvodapedagógusok meglátogatják tanítási órán volt gyermekeiket.

Óvoda és a Pedagógiai Szakszolgálat

Minden ősszel a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai felmérést végeznek óvodánkban, kiszűrik, aki logopédiai foglalkozásra, vagy egyéni fejlesztésre szorul. A logopédiai foglalkozásokra hetente kétszer óvodánkban kerül sor. Akinek több foglalkozás szükséges azt a Pedagógiai Szakszolgálat viszi a szülő.

A Pedagógiai Szakszolgálat vagy az óvodában kerül sor megadott időpontban egyéni fejlesztésre a fejlesztőpedagógussal. A halmozottan problémás gyermekeket a Pedagógiai Szakszolgálattal egyetértésben az Országos Tanulási Képességeket Vizsgáló és Rehabilitációs Szakértői Bizottsághoz küldjük.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Városunkban jó kapcsolatos tartunk a „Városi Könyvtár”-ral gyermekeink rendszeresen látogatják a színházi előadásokat, a nagycsoportosok a gyermekkönyvtárt, és az alkalmankénti kiállításokat is megnézik.

Bővül gyermekink ismerete, kulturális élményeket szereznek, melyet jól felhasználnak óvodai életük során. Sok érdekes „mű” készül egy-egy előadás után. A városi filmszínház kéthavonta gyermekfilmeket vetít az óvodában. A Zeneiskola a gyermekek részére zene-óvodát szervez, melyet helyben tartanak meg.

Az óvoda és védőnő

A védőnő havonta látogat az óvodába, ellenőrzi a gyermekek tisztaságát, fejlődését.

Az óvoda és az üzemorvos

Az üzemorvos évente egyszer az óvoda minden dolgozóját egészségügyileg ellenőrzi. Ha új dolgozó érkezik, soron kívüli vizsgálatra megy. Ha szükséges az óvodavezető külön vizsgálatot kérhet valamelyik dolgozónak.

Az óvoda és a Gyermekjóléti Szolgálat

Ha ilyen jellegű problémát észlelünk, jelezzük a Gyermekjóléti Szolgálatnak. A Gyermekjóléti Szolgálat is jelentkezik, ha valakinek óvodára van szüksége.

Az óvoda és a Gyámhivatal

A gyermekvédelmi felelős szükség szerint értesíti a gyámhivatalt.

Az óvoda és a Városi Önkormányzat

A városi önkormányzattal az óvoda vezetője tartja a kapcsolatot, vagy az általa megbízott személy. A fenntartó nevezi ki az óvoda vezetőjét.

Az óvoda törvényes működését a Pest Megyei Kormányhivatal ellenőrzi, vagy az általa megbízott személy.

Szigetszentmiklós, 2019. október.11.

.....
Fenntartó

.....
Intézményvezető